KESKKONNAAMET

KORRALDUS

06.11.2026 nr DM-126696-51

Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmine

1. OTSUS

Arvestades ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ 30.01.2026 esitatud keskkonnaloa taotlust nr T-KL/1021956-4 ja võttes aluseks atmosfääriõhu kaitse seaduse (*AÕKS*) § 89, veeseaduse (*VeeS*) § 191 lg 1, maapõueseaduse (*MaaPS*) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 1 p 1, lg 4 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 3 lg 1 p 1, § 6 lg 2^1, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8^1, VeeS § 187 p 6, § 191 lg 1 ning haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 53 lg 1 p 2 ja lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Muuta ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ (registrikood 14216488) kuuluvat Tuurapera turbamaardla Tuurapera turbatootmisala keskkonnaluba nr L.MK.PÕ-46024 vastavalt taotlusele järgmiselt:

1.1.1. määrata mäeeraldise pindalaks 310,23 ha;
1.1.2. määrata mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 350,80 ha;
1.1.3. määrata kaevandatava katendi koguseks 188 tuh m^3;
1.1.4. määrata mäeeraldise koosseisus oleva vähelagunenud turba ploki 1 aT aktiivse tarbevaru koguseks 184,484 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.5. määrata mäeeraldise koosseisus oleva hästilagunenud turba ploki 2 aT aktiivse tarbevaru koguseks 525,605 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.6. määrata mäeeraldise koosseisus oleva vähelagunenud turba ploki 1 aT kaevandatava varu koguseks 184,484 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.7. määrata mäeeraldise koosseisus oleva hästilagunenud turba ploki 2 aT kaevandatava varu koguseks 454,605 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.8. lisada mäeeraldise koosseisu vähelagunenud turba plokk 5 aT;
1.1.9. määrata vähelagunenud turba ploki 5 aT tarbevaru koguseks 113 tuh t ja kaevandatava varu koguseks 113 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.10. lisada mäeeraldise koosseisu hästilagunenud turba plokk 6 aT;
1.1.11. määrata hästilagunenud turba ploki 6 aT tarbevaru koguseks 166 tuh t ja kaevandatava varu koguseks 142 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.12. lisada mäeeraldise koosseisu vähelagunenud turba plokk 8 aT;
1.1.13. määrata vähelagunenud turba ploki 8 aT tarbevaru koguseks 12 tuh t ja kaevandatava varu koguseks 12 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.14. lisada mäeeraldise koosseisu hästilagunenud turba plokk 9 aT;

1.1.15. määrata hästilagunenud turba ploki 9 aT tarbevaru koguseks 20 tuh t ja kaevandatava varu koguseks 17 tuh t (seisuga 30.09.2026);
1.1.16. Muuta vee eriosa tabelites V4 ja V7 Tuurapera turbatootmisala nr 2 ja Tuurapera turbatootmisala nr 3 väljalaskude koordinaate.
1.1.17. Muuta vee eriosa tabelis V4 Tuurapera turbatootmisala nr 1, 2 ja 3 väljalaskudest suublatesse juhitava kuivendusvee vooluhulkasid.
1.1.18. Määrata vee eriosa tabelis V16 uued sademevee käitluse nõuded.
1.1.19. Lisada loa koosseisu tingimused saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhku tabelid A1 ja A3-A6.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr L.MK.PÕ-46024 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.5 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.3. Korraldus jõustub ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Kehtiv luba

Loa omajale, ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ, on antud tähtajaline luba nr L.MK.PÕ-46024 kehtivusega kuni 11.12.2049. Nimetatud luba on antud Põlva maakonnas, Räpina vallas, Rahumäe külas asuvas Tuurapera turbamaardlas Tuurapera turbatootmisalale turba kaevandamiseks ja kolmest väljalasust kuivendusvee suublatesse juhtimiseks. Kehtiva loa kohaselt on mäeeraldise pindala 210,05 ha ning mäeeraldise teenindusmaa pindala 266,24 ha. Kaevandatakse vähelagunenud ja hästilagunenud turvast plokkides 1 ja 2.

2.2. Taotluse läbivaatamine

Ettevõte Van der Knaap Eesti OÜ esitas 14.12.2023 Keskkonnaametile Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmistaotluse nr T-KL/1021956. Esmataotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 14.12.2023 numbriga DM-126696-1. Nõuetekohane taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 02.04.2024 numbriga DM-126696-12, täiendatud taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.01.2026 nr DM-126696-28. Menetluse aluseks on 30.01.2026 esitatud täiendatud taotlus nr T-KL/1021956-4 (edaspidi *taotlus*).

Ettevõte taotleb kehtiva keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 (kehtiv kuni 11.12.2049) muutmist eesmärgiga laiendada oma tegevust Tuurapera turbamaardlas ning laiendada Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad 83,96 ha ning mäeeraldist 100,18 ha võrra. Seejuures soovib ettevõte korrigeerida ka keskkonnaloa vee erikasutuse osa ning lisada taotlusele eriosa – välisõhk.

Taotlusega nr T-KL/1021956-4 lisandub loale nr L.MK.PÕ-46024 saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhku osa, sest saasteaine osakeste (PM-sum) aastane künniskogus 1 tonn aastas on ületatud (keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 “Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” § 2).

Tuurapera turbatootmisala asub Põlva maakonnas Räpina vallas. Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa paiknevad riigiomandisse kuuluvatel kinnistutel Räpina metskond 39 (tunnus 70703:003:0293), Räpina metskond 40 (tunnus 70703:003:0294), Räpina metskond 44 (tunnus 70703:003:0298), Räpina metskond 45 (tunnus 70703:003:0299), Räpina metskond 46 (tunnus 70703:003:0300), Räpina metskond 164 (tunnus 70703:008:0093) ning eraomandisse kuuluval kinnistul Määrastesoo (tunnus 70801:001:0221). Riigiomandisse kuuluvate kinnistute valitsejaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning volitatud asutuseks Maa- ja Ruumiamet.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), veeseaduses (*VeeS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 760 eurot on tasutud 08.10.2025 riigilõivuseaduse § 136² lg 6 kohaselt (redaktsioon jõustus 01.07.2023).

MaaPS § 49 lg 2 alusel andis keskkonnaloa taotlusele arvamuse riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus (Maa-ameti 12.06.2024 kiri nr 9-3/23/17961-7; registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 12.06.2024 nr DM-126696-13).

Lähimad majapidamised jäävad taotletava mäeeraldise teenindusmaast ~160–350 m kaugusele läände Määrastemäe (tunnus 70801:001:0220), Tuurapera (70703:003:0306), Kaasiku (tunnus 70801:001:0313), Tammeste (tunnus 70801:001:0411), Metsaääre (tunnus 70703:003:0160), Lätte (tunnus 70703:003:0009) ja Kasesalu (tunnus 70801:001:0503) kinnistutele. Lähim puurkaev jääb Maa-ameti kitsenduste kaardirakenduse andmetel ~750 m kaugusele läände Võru mnt 2a (tunnus 70801:001:0043) kinnistule.

Võru-Räpina tugimaantee nr 65 jääb Tuurapera turbatootmisalast ~0,8 km kaugusele loodesse, Rahumäe-Kahkva kõrvalmaantee nr 18206 ~0,2 km kaugusele läände ja Räpina-Kahkva kõrvalmaantee nr 18193 ~0,7 km kaugusele idasse. Mäeeraldiselt on rajatud väljasõidud kõigile eelnimetatud riigimaanteedele. Elektri- ja sideliine tootmisala piires ei ole.

Vastavalt maakonnaplaneeringule ja üldplaneeringule jääb laiendatav ala osaliselt rohelise võrgustiku alale (rohevõrgustiku tuumala ja koridor).

Mäeeraldise ümber paiknevas 500 m laiuses puhvertsoonis on inventeeritud järgmised liigid ja elupaigad: kalakotkas (I), teder (III, väljasuremisohus), kodukakk (III, ohualdis), hiireviu (III), Natura elupaigatüübid 7110* (rabad), 7120 (rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad), 7140 (siirde- ja õõtsiksood) ja 91D0* (siirdesoo- ja rabametsad). Kalakotka elupaik ja elupaigatüüp 7120 (rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad) ulatuvad ka mäeeraldisele.

Mäeeraldisest (Tuurapera turbatootmisala) 2 km raadiusesse jäävad kalakotka elupaik (EELIS kood KLO9126838) ja väike-konnakotka elupaik (EELIS kood KLO9129294) ning 1 km raadiusesse tedre elupaik (EELIS kood KLO9106122).

Lähimad vääriselupaigad VEP nr 139002, 139003, 206746, 211663 ja 211664 jäävad taotletavast mäeeraldisest ~140–530 m kaugusele põhja, kirde ja lõuna suunda.

Lähim kaitstav ala on Kirmsi looduskaitseala (EELIS kood KLO1000744) ca 300 m kaugusel. Ala kuulub samades piirides Natura 2000 alade võrgustikku Kirmsi loodusalana (EELIS kood RAH0000213).

Lähim looduslik veekogu Võhandu jõgi (EELIS kood VEE1003000) jääb Tuurapera turbatootmisalast ~550 m kaugusele loodesse.

Lähimad kultuuripärandi objektid asuvad mäeeraldise alal, selleks on Sultsi soo salajane sõjatee ja erinevad hävinud talukohad. Lähim muinsuskaitsealune objekt on ohvrikivi registrinumbriga 11575 ning see jääb mäeeraldisest ca 600 m lõunapoole.

2.3. Keskkonnaloa muutmise taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 44 kohaselt vaadatakse keskkonnaloa taotlus läbi avatud menetluses, välja arvatud seadusega sätestatud juhul. KeÜS § 59 lg 4 kohaselt vaadatakse keskkonnaloa muutmise taotlus läbi keskkonnaloa andmiseks sätestatud korras, va loa omaja andmete muutmisel või § 59 lg 5 sätestatud juhtudel, kui muutmine ei mõjuta keskkonnariski suurust, keskkonnaloa muutmisel ei toimu keskkonnamõju hindamist ning puudub muu oluline avalik huvi avatud menetluse läbiviimiseks või keskkonnaohu vältimiseks. Tegemist on keskkonnaloa muutmisega, mis võib mõjutada keskkonnariski suurust. Lähtudes eeltoodust kohaldatakse keskkonnaloa muutmise menetlusele avatud menetluse sätteid.

Loa andja edastas esmase taotluse 14.12.2023 keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Räpina Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas ettevõtet menetluse algatamisest 21.02.2024 kirjaga nr DM-126696-6 ning küsis kohalikult omavalitsuselt 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-8 arvamust nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta, määrates arvamuse avaldamise tähtajaks 22.04.2024 (KeÜS § 43 lg 2^1, MaaPS § 49 lg 6). Räpina Vallavalitsuse dokumendiregistris on Keskkonnaameti kiri registreeritud 22.02.2024 numbriga 6-2/2024/354-2.

Keskkonnaamet jätkas menetlust HMS § 16 lg 2 alusel, eeldades, et kui Räpina Vallavalitsus ei ole kooskõlastamisest määratud tähtajaks keeldunud ega tähtaega pikendanud, on kooskõlastus vaikimisi antud. Kohalikul omavalitsusel on õigus menetluse jooksul täiendavale arvamuse avaldamisele.

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 22.02.2024 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest 21.02.2024 kirjaga nr DM-126696-6 (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Kuni loa muutmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Taotluse avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud, kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole esitanud loa menetluse ajal ettepanekuid ega vastuväiteid.

Keskkonnaamet palus ettevõttel 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-9 edastada hiljemalt 22.03.2024 seisukoht seoses linnustiku eksperthinnangu tellimisega. Keskkonnaamet soovis eksperthinnangut hindamaks, kuidas kavandatav tegevus mõjutab kalakotkast ning millised meetmeid saaks rakendada turba kaevandamise mõju leevendamiseks.

OÜ Inseneribüroo STEIGER teavitas 19.03.2024 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS kirjaga nr DM-126696-10) Keskkonnaametit, et Räpina valla kehtivast üldplaneeringust tulenevate kitsenduste tõttu muudetakse esitatud taotlust, ning palus tühistada Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks antud tähtaeg. Keskkonnaamet tühistas 19.03.2024 kirjaga nr DM-126696-11 Räpina Vallavalitsusele 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-8 antud tähtaja.

Ettevõte esitas 02.04.2024 parandustaotluse nr T-KL/1021956-3 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS dokumendi nr DM-126696-12), mille Keskkonnaamet edastas 25.06.2024 kirjaga nr DM-126696-14 Räpina Vallavalitsusele arvamuse saamiseks, tähtajaga 25.08.2024.

Keskkonnaamet palus 02.12.2024 kirjaga nr DM-126696-16 ettevõttelt markšeiderimõõdistuse dokumentatsiooni ja jääkvaru arvutust, mis ei tohi olla tehtud varem kui kolm aastat enne loa kehtivusaja pikendamise taotluse esitamist. Keskkonnaamet tõi välja, et jääkvaru uuring koos varuarvutusega oli taotlusele lisatud, kuid palus edastada ka arvutuse aluseks olnud markšeidermõõdistuse dokumentatsiooni hiljemalt 03.02.2025. Van der Knaap Eesti OÜ esitas Keskkonnaametile lisaandmed 10.01.2025 kirjaga nr DM-126696-17.

2.4. Keskkonnauuringu esitamine (kalakotka ja rohevõrgustiku eksperthinnang)

Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ edastas kliendi (Van der Knaap Eesti OÜ) ülesandel Keskkonnaametile 01.09.2025 päringu (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS kiri nr DM-126696-18). Päringuga palus Van der Knaap Eesti OÜ esindaja Keskkonnaametil esimesel võimalusel jätkata keskkonnaloa menetlust, juhtides tähelepanu, et loa taotlejal on õigus asja menetlemisele mõistliku aja jooksul.

Keskkonnaamet vastas Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ päringule 12.09.2025 kirjaga nr DM-126696-19 ja märkis, et edastas ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ 22.02.2024 kirja nr DM-126696-9, milles soovis lisaandmeid taotluse kohta.

Keskkonnaamet tõi välja, et taotletav mäeeraldis kattub osaliselt III kategooria kaitsealuse liigi

Strix aluco (kodukakk, EELIS kood KLO9132100) leiukohaga. Taotletava mäeeraldise teenindusmaa külgneb vahetult I kategooria kaitsealuse liigi Pandion haliaetus (kalakotkas; EELIS kood KLO9126838) leiukohaga. Kalakotka elupaigale on kõige lähemal plokid 1 ja 2 ning 5 ja 6. Mõnes kohas on kaugus liigi alamkirjest natuke alla 500 m (kuni 430 m). Kalakotkas (Pandion haliaetus) on I kaitsekategooria linnuliik, kes käesoleval ajal Eestis oma 90–100 pesitseva paariga saavutanud arvukuse, mis annab lootust populatsiooni säilimiseks. Vajalik on tagada iga pesapaiga soodne seisund ja antud juhul võib seda seisundit mõjutada eelkõige häirimine (sh ka müra). Seega leiti, et on vajalik liigieksperdi hinnang kavandatava tegevuse mõju olulisuse osas kalakotkale. Tähtis on teada, milline majandustegevus toimub turbatootmisala ja kotkapesa vahel.

Maapõueseaduse § 55 lg 2 p 12 kohaselt keeldutakse kaevandamisloa andmisest juhul, kui taotletava kaevandamisloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Tuginedes eelnevale, palus Keskkonnaamet 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-9 teavitada Keskkonnaametit taotleja nõusolekust tellimaks eksperthinnangut. Keskkonnaamet soovis, et taotleja käsitleks, kuidas kavandatav tegevus mõjutab kalakotkast ning millised oleksid leevendusmeetmed turba kaevandamisele.

Eksperthinnangu tellimisel palus Keskkonnaamet eelnevalt kooskõlastada ekspert ja ekspertarvamuse lähteülesanne ning metoodika. Keskkonnaamet selgitas lisaks, et eksperthinnang on Keskkonnaametile vajalik keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsustamisel keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnangu koostamiseks. Kuna kavandatava tegevuse mõju olulisus I kategooria kaitsealusele liigile ei ole välistatud ja eksperti ei ole kaasatud, siis tuleks kavandatava tegevuse mõju olulisust hinnata keskkonnamõju hindamise (*KMH*) raames.

Keskkonnaamet jäi 12.09.2025 kirjas nr DM-126696-19 seisukohale, et kalakotka osas tuleks esitada loa andjale eksperthinnang, milles on välja toodud turbatootmisala laienduse võimalik mõju kalakotkale konkreetses asukohas. Eksperthinnangu koostamine on üldjuhul väiksema ajakulu ja kuluga kui uue KMH menetluse läbiviimine. Arendaja saab pädeva eksperdi poolt koostatud eksperthinnanguga tagada, et otsustaja käsutuses on piisavalt ajakohast teavet, et teha õiguslikult ja sisuliselt põhjendatud otsus. Kui eksperthinnangut ei tellita, ei ole Keskkonnaametil eelhinnangut koostades piisavat teavet olulise keskkonnamõju välistamiseks ning eeldavalt tuleb Keskkonnaametil algatada uus KMH menetlus, mis on oluliselt ajamahukam ja ressursimahukam.

Keskkonnaamet viitas 12.09.2025 kirjas nr DM-126696-19, et varasemalt taotlejale saadetud 22.02.2024 kirjas nr DM-126696-9 palus Keskkonnaamet taotluse edasisieks menetlemiseks esitada lisainfot eksperthinnangu vormis. Keskkonnaamet määras 22.02.2024 kirjas nr DM-126696-9 taotlejale eksperthinnangu osas seisukoha esitamise tähtajaks 22.03.2024.

Keskkonnaamet märkis taotlejale 12.09.2025 saadetud kirjas nr DM-126696-19, et 12.09.2025 seisuga ei ole esitatud liigieksperdi hinnangut.

Keskkonnaameti 12.09.2025 kirjas nr DM-126696-19 on toodud asjaoluna välja, et

Keskkonnaamet küsis 02.12.2024 kirjaga DM-126696-16 taotlejalt viimast markšeidermõõdistust. Taotleja saatis 09.01.2025 kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.01.2025 DM-126696-17), milles palus menetlust jätkata, kuna Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa L.MK.PÕ-46024 (kehtiv kuni 11.12.2049) muutmise taotlusega sooviti suurendada vaid mäeeraldise ja selle teenindusmaa pindala ehk taotletakse juurde kaevandatavat turbavaru.

Esitatud taotlusega ei soovi taotleja kehtivat luba pikendada, mistõttu leidis taotleja, et markšeideriaruande esitamine ei ole vajalik. Keskkonnaamet nõustus 12.09.2025 kirjas nr DM-126696-19 taotlejaga ja tunnistas, et ekslikult on nõutud markšeidermõõdistuse andmeid.

Keskkonnaamet palus 12.09.2025 kirjas nr DM-126696-19 esitada kalakotka eksperthinnang koos tööd teostava eksperdi infoga (ornitoloog) ning edastada see koos eksperthinnangu võimaliku esitamise ajaga tähtajaks 15.10.2025.

Van der Knaap Eesti OÜ saatis 15.09.2025 Keskkonnaametile e-kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 17.09.2025 nr DM-126696-20), milles andis ülevaate Tuurapera turbatootmisalal toimuvast majandustegevusest turbatootmisala ja kalakotka pesa vahel. Ettevõte tõi oma kirjas välja, et kui Keskkonnaamet leiab, et täiendava eksperthinnangu koostamine on vajalik, paluvad nad anda lisa-aega kuni 31.12.2025 eksperdi, ekspertarvamuse lähteülesande ja metoodika Keskkonnaametiga kooskõlastamiseks.

Keskkonnaamet edastas 11.12.2025 kirjaga nr DM-126696-22 taotlejale ja Räpina Vallavalitsusele Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha küsimiseks ja pikendas taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 24.01.2026.

Van der Knaap Eesti OÜ saatis 15.12.2025 Keskkonnaametile e-kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 16.12.2025 nr DM-126696-23), milles esitas ettepanekud taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõudele. Ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ esitatud ettepanekud on välja toodud Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu peatükis 4 ning analüüsitud punktis 3.15.2.

Räpina Vallavalitsus saatis Keskkonnaametile 07.01.2026 e-kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 07.01.2026 nr DM-126696-24), milles palus pikendada Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõule seisukoha andmise tähtaega kuni 26.01.2026, kuna seisukoha andmine on Räpina Vallavolikogu pädevuses.

Keskkonnaamet nõustus 08.01.2026 kirjaga nr DM-126696-25 pikendama Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamise tähtaega kuni 26.01.2026.

Keskkonnaamet saatis 15.01.2026 ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ kirja nr DM-126696-26,

milles tõi välja, et on tutvunud ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ 15.12.2025 e-kirjas (registreeritud KOTKAS 16.12.2025 nr DM-126696-23) esitatud ettepanekutega ja käsitleb neid Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotluse keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuses. Keskkonnaamet nõustus 15.01.2026 kirjas nr DM-126696-26 pikendama ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ ekspertarvamuse lähteülesande ja eksperdi kooskõlastamise tähtaega kuni 28.02.2026 ning ekspertarvamuse esitamise tähtaega kuni 30.04.2026.

Keskkonnaamet pikendas 15.01.2026 kirjaga nr DM-126696-26 keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 29.05.2026 ja loa taotluse menetlustähtaega kuni 30.07.2026 tulenevalt asjaolust, et ettevõte Van der Knaap Eesti OÜ on oma 15.12.2025 e-kirjas Keskkonnaametile välja toonud, et ekspertide hõivatuse tõttu on ekspertide leidmine olnud aeganõudev.

OÜ Inseneribüroo STEIGER (registrikood 11206437) edastas 29.01.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.01.2026 numbriga DM-126696-27) Keskkonnaametile kalakotka eksperthinnangu lähteülesande kooskõlastamiseks.

Van der Knaap Eesti OÜ esitas 30.01.2026 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.01.2026 nr DM-126696-28) Keskkonnaametile Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse nr T-KL/1021956-4, millega taotletakse loale eriosa – välisõhk.

Keskkonnaamet kooskõlastas 27.02.2026 kirjaga nr DM-126696-29 Suure-Veerksu kalakotka eksperthinnangu lähteülesande.

Räpina Vallavalitsus edastas 13.04.2026 Keskkonnaametile Räpina Vallavolikogu 21.01.2026 otsuse nr 1-3/5 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.04.2026 nr DM-126696-30), milles Räpina Vallavolikogu otsustas järgmist:

1. *Toetada Keskkonnaameti seisukohta jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Van der Knaap Eesti OÜ Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele.*
2. *Kavandatav tegevus on kooskõlas Räpina valla kehtiva üldplaneeringuga, tingimusel, et järgitakse kõiki eelhinnangus toodud põhimõtteid.*
3. *Enne loa andmist tuleb esitada rohevõrgustiku eksperthinnang ning nende järeldustega tuleb loa andmisel arvestada.*

OÜ Inseneribüroo STEIGER (registrikood 11206437) edastas 07.05.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 08.05.2026 numbriga DM-126696-31) Keskkonnaametile kalakotka ja rohevõrgustiku eksperthinnangu.

Keskkonnaamet palus 29.05.2026 kirjaga nr DM-126696-32 ettevõttel Van der Knaap Eesti OÜ täiendada Tuurapera turbatootmisala rohevõrgustiku eksperthinnangut ning pikendas keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 13.07.2026 ja loa taotluse menetlustähtaega kuni 31.08.2026. Keskkonnaamet märkis, et võimalusel tehakse otsused varem.

Keskkonnaamet tõi oma 29.05.2026 kirjas nr DM-126696-32 välja, et on eksperthinnangutega tutvunud ja märkis, et rohevõrgustiku eksperthinnangus tooduga, et turbatootmisala laiendamine ei katkesta rohevõrgustiku sidusust, võib Keskkonnaameti hinnangul nõus olla. Samuti on asjakohased eksperthinnangus esitatud leevendusmeetmed. Siiski jäi Keskkonnaameti hinnangul eksperthinnangus selgusetuks üks asjaolu: enamik piirkonna ulukite tegevusest oli koondunud rabas olevale mineraalmaasaarele, mis turbatootmisala laiendamisel jääb igast küljest tootmisväljakutega ümbritsetuks. Eksperthinnangust ei selgunud, mil määral see mõjutab mineraalmaasaare edasist kasutatavust ulukite elupaigana - võib oletada, et tootmistegevuse häiringute tõttu kasutatavus väheneb. Eeltoodust tulenevalt palus Keskkonnaamet Tuurapera turbatootmisala rohevõrgustiku eksperthinnangut korrigeerida ning arvestada ulukite elupaikade kao sisse ka mineraalmaasaare pindala ning leevendusmeetmeid vastavalt korrigeerida. Keskkonnaamet palus esitada korrigeeritud eksperthinnang hiljemalt 29.06.2026.

OÜ Inseneribüroo STEIGER edastas 02.06.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 02.06.2026 numbriga DM-126696-33) Keskkonnaametile täiendatud rohevõrgustiku eksperthinnangu.

Keskkonnaamet on täiendanud eksperthinnangutes esitatud info põhjal Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu eelnõud.

2.5. Ökosüsteemide teenuste väärtuse hindamiseks lisateabe küsimine

Keskkonnaamet küsis 03.06.2026 kirjaga nr DM-126696-34 ettevõttelt Van der Knaap Eesti OÜ lisaandmeid Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotlusele, kuna 11.12.2025 kirjaga nr DM-126696-22 ettevõttele edastatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõude täiendamise käigus on ilmenenud vajadus lisaandmete järele.

Keskkonnaamet märkis oma 03.06.2026 kirjas nr DM-126696-34, et tulenevalt riigikohtu halduskolleegiumi 14.03.2024 otsusest haldusasjas nr 3-20-1657 tuleb Keskkonnaametil hinnata kaevandamislubade menetluses ökosüsteemide teenuste väärtusi, et kindlaks teha, ega turba kaevandamine pole ilmselgelt raiskav ehk poleks loodusvarade ebaotstarbekat kasutamist.

Keskkonnaamet tõi välja, et hindas eelhinnangu eelnõu täiendamisel loodusvarade otstarbeka ja säästliku kasutamise hindamisel taotletava tegevusega kaasnevat ökosüsteemide teenustele kaasneda võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt kaevandatava maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 03.06.2026. Analüüsi tulemusena selgus, et taotletav turbatootmisala jäi mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskväärtuses seisundiklassi nr 3 (täpne nr 2,5), mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi keskmine. Sellises seisundiklassis oleval alal kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus peab olema suurem kui ökoloogiline kahju ökoloogilistele väärtustele. Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 65 613 578 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 615 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 325,97 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides ning seega üldist panust

toidujulgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, võiks lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, saadi eeldatavaks lisandväärtuseks kaevandamisel 43 661 008 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul on kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et taotletavalt laienduse alalt ei ole varem turvast kaevandatud, turba sugekiht on koorimata ning ala kuulub seisundiklassi 3 (täpne nr 2,5), siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus pole otstarbekas ja säästlik ning sellest kaalutlusest lähtuvalt esineb loa andmisest keeldumise alus. Keskkonnaamet nendib, et ala on mõjutatud kuivendamisest, kuid vaatamata sellele esineb mudeli alusel piisav ökosüsteemi väärtus. Olemasoleva loaga kaetud ala laiendatakse ca 48%, seega suureneb mõjutatav ala suures ulatuses.

Keskkonnaamet tõi ka välja, et varasemalt on hinnatud ökosüsteemide teenuste väärtust loa andmise või muutmise korralduse eelnõus. Kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet, on keskkonnaloa andjal MaaPS § 55 lg 1 koosmõjus KeÜS § 52 lg 1 p 7 tulenev alus loa andmisest keelduda. Seetõttu on Keskkonnaamet muutnud menetluspraktikat ja hinnanud ökosüsteemide teenuste väärtust keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõus, et küsida taotleja seisukohta Keskkonnaameti poolsele lisandväärtuse arvutusele. Kuivõrd erinevad ettevõtted väärindavad turvast erinevalt ning kõrgem lisandväärtus võib muuta arvutuste tulemusi, on Keskkonnaamet andnud taotlejale võimaluse esitada omapoolne lisandväärtuse arvutuskäik koos selgitustega.

Eeltoodust tulenevalt palus Keskkonnaamet taotlejal esitada arvutuskäik ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni kohta koos selgitustega, märkides, et vastava info laekumisel kordab Keskkonnaamet kaalutlusotsuse käigus tehtud arvutusi uute väärtustega, et veenduda keeldumise aluse olemasolus. Keeldumise aluse puudumisel jätkatakse keskkonnamõjude hindamise otsuse vormistamisega, keeldumise aluse esinemise puhul loa andmisest keeldumise korralduse eelnõu koostamisega. Keskkonnaamet palus esitada lisainfo hiljemalt 29.06.2026.

Van der Knaap Eesti OÜ esitas 18.06.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 19.06.2026 nr DM-126696-37) Keskkonnaametile lisainfo ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni pealt. Kuna ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ esitatud andmed sisaldavad ärisaladust, on kirja registreerimisel märgitud see AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel asutusesiseseks kasutamiseks. Ettevõtte esitatud andmete alusel on lisandväärtust täiendavalt hinnatud käesoleva dokumendi punktis 3.3.

2.6. Maa- ja Ruumiameti kooskõlastuse edastamine ja menetlustähtaja peatamine

Keskkonnaamet küsis 12.11.2025 kirjaga nr DM-126696-21 Maa- ja Ruumiametilt kooskõlastust lisavee juhtimiseks Suure-Veerksu maaparandussüsteemi. Keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-,

karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ § 9 lg 4 kohaselt peab kaevandus- ja karjäärivee juhtimiseks maaparandussüsteemi olema Põllumajandus- ja Toiduameti (alates 01.01.2025 Maa- ja Ruumiameti) kooskõlastus maaparandusseaduse (edaspidi *MaaParS*) kohaselt. Vastavalt MaaParS § 53 lg 1 kooskõlastab ehitusloa või muu loa andja Maa- ja Ruumiametiga ehitusprojekti või taotluse, mille kohaselt soovitakse juhtida väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vesi (lisavesi) eesvoolu või kuivenduskraavi.

Maa- ja Ruumiameti vastuskiri „Tuurapere turbatootmisalalt kuivendusvee ehk lisavee juhtimine maaparandussüsteemidesse“ on allkirjastatud 12.12.2025, kuid tehniliste põhjuste tõttu ei toimunud dokumendi väljastamist Keskkonnaametile, mistõttu jõudis dokument Keskkonnaametini alles 16.06.2026 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 16.06.2026 nr DM-126696-35).

Eeltoodust tulenevalt edastas Keskkonnaamet 18.06.2026 kirjaga nr DM-126696-36 Maa- ja Ruumiameti vastuskirja ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ. Keskkonnaamet tõi oma 18.06.2026 kirjas välja, et vastuskirja kohaselt palus Maa- ja Ruumiamet täiendada keskkonnaloa taotlust projektiga, milles antakse hinnang maaparandussüsteemide toimimisvõimele ja vajadusel tehnilised lahendused peale eesvooludesse/kuivenduskraavidesse lisavee juhtimist. Keskkonnaamet märkis, et projekti koostamiseks tuleb taotlejal pöörduda Maa- ja Ruumiameti poole tehniliste tingimuste saamiseks. Keskkonnaamet palus esitada dokumendid hiljemalt 31.07.2026 ning märkis, et KeÜS § 49 lg 11 kohaselt ei arvestata taotluse puuduste kõrvaldamise aega keskkonnaloa andmise menetluse tähtaja hulka. Keskkonnaamet selgitas, et seetõttu peatub menetluse tähtaja kulgemine kuni projekti esitamiseni ning seoses menetluse tähtaja kulgemise peatumisega lükkub edasi ka keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaeg. Keskkonnaamet märkis, et teeb otsuse loa andmise või mitteandmise kohta ja KMH algatamise või mittealgatamise kohta koos siis, kui on olemas menetlemiseks vajalikud andmed.

Inseneribüroo STEIGER OÜ edastas vastavalt kokkuleppele Maa- ja Ruumiametiga 09.07.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 09.07.2026 dokumendina nr DM-126696-38) Keskkonnaametile Tuurapera turbatootmisala eesvoolude veerežiimi võrdluse.

Keskkonnaamet edastas 13.07.2026 kirjaga nr DM-126696-39 Tuurapera turbatootmisala eesvoolude veerežiimi võrdluse Maa- ja Ruumiametile kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet palus esitada kooskõlastus või kooskõlastamata jätmine hiljemalt 11.09.2026, kuid esimesel võimalusel, kuna Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse menetlustähtaeg on 25.09.2026.

Maa- ja Ruumiamet edastas 10.09.2026 kirjaga nr 13.1-1/25/17088-6 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.09.2026 nr DM-126696-41) Keskkonnaametile tingimusliku kooskõlastuse lisavee juhtimiseks maaparandussüsteemidesse väljalaskmete nr 1, 2 ja 3 kaudu.

Maa- ja Ruumiamet seadis oma 10.09.2026 kirjas nr 13.1-1/25/17088-6 loa omajale kohustuse, mille kohaselt tuleb enne lisavee juhtimist väljalaskme nr 1 kaudu Parma kraavi koostada

nõuetekohane projekt Maa- ja Ruumiameti väljastatud tehniliste tingimuste alusel. Maa- ja Ruumiamet palus saata tehniliste tingimuste taotluse e-posti aadressile maaruum@maaruum.ee.

Eeltoodust tulenevalt seab Keskkonnaamet Maa- ja Ruumiameti 10.09.2026 kirjas nr 13.1-1/25/17088-6 esitatud tingimuse muudetavale keskkonnaloale nr L.MK.PÕ-46024.

2.7. Otsuse eelnõu avalikustamine ja menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2^1 sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa andmise taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatav tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

KeÜS § 47 lõike 2, haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 48 ja § 49 lõigete 1 ja 2 alusel pani Keskkonnaamet 10.09.2026 haldusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid 10.09.2026 kirjaga nr DM-126696-42.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud. Eraisik K.K. saatis 30.10.2026 Keskkonnaametile e-posti teel pöördumise (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.10.2026 dokumendina nr DM-126696-45) (vt p 3.6).

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis taotlejalt ja kohalikult omavalitsuselt 10.09.2026 kirjaga nr DM-126696-42 arvamust või vastuväiteid keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest, hiljemalt kuupäevaks 24.09.2026.

Van der Knaap Eesti OÜ ei esitanud määratud tähtaja jooksul arvamusi või vastuväiteid Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise otsuse ja loa eelnõudele ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

Räpina Vallavalitsus edastas 22.09.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.09.2026 dokumendina nr DM-126696-43) Keskkonnaametile taotluse Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise otsuse ja loa muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõudele arvamuse avaldamise tähtaja pikendamiseks kuni 31.10.2026. Räpina Vallavalitsus märkis oma 22.09.2026 e-kirjas, et

arvamuse andmise on volikogu pädevuses. Kuna täpset volikogu aega ei ole veel määratud küsime pikendust kuni järgmise kuu lõpuni kuid vastame Teile esimesel võimalusel peale volikogu toimumist.

Keskkonnaamet pikendas 25.09.2026 kirjas nr DM-126696-44 Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamise tähtaega kuni 31.10.2026 ning Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse menetlustähtaega kuni 31.12.2026.

Keskkonnaamet märkis oma 25.09.2026 kirjas, et on omalt poolt viinud läbi kõik menetlusetapid, kuid kuna kohalik omavalitsus on väljendanud selget soovi arvamust avaldada ning palunud Keskkonnaametil arvamuse avaldamise tähtaega pikendada, ei saa keskkonnaloa menetlust lõpetada tähtaegselt. Keskkonnaamet viitas ka Tallinna Halduskohtu 15.09.2023 kohtulahendile nr 3-23-595/38, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksusel õigus kaevandamisloa menetluses kaasa rääkida kuni loa andmiseni või selle andmisest keeldumiseni.

Eeltoodust tulenevalt pikendas Keskkonnaamet menetlustähtaega, selgitades, et haldusmenetluse seaduse § 49 lõike 3 kohaselt tuleb taotluse esitajale anda võimalus enne asja otsustamist ettepanekute ja vastuväidetega tutvumiseks ning nende kohta arvamuse avaldamiseks. Seega kui kohalik omavalitsus esitab oma arvamuse 31.10.2026, tuleb Keskkonnaametil lähtuvalt arvamuse sisust taotluse kohta tehtud otsuse ja loa eelnõusid täiendada, edastada loa taotlejale tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Räpina Vallavalitsus edastas 02.11.2026 Keskkonnaametile Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsuse nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 02.11.2026 dokumendina nr DM-126696-46), milles kohalik omavalitsus nõustus Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmisega Keskkonnaameti 10.09.2026 eelnõudes kavandatud ulatuses tingimuslikult.

Räpina Vallavolikogu seadis oma 28.10.2026 otsusega nr 1-3/36 järgmised tingimused:

1.1. keskkonnaloale kantakse KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu punktis 1.2 loetletud keskkonnameetmed (1.2.1–1.2.10);
1.2. keskkonnaloale jäetakse kehtiva loa nõuded kasutada kaasaegset, vähem müra ja vibratsiooni tekitavat ning tehniliselt korras tehnikat ja kasutada turba väljaveol veoautode koormakatteid;
1.3. loa omaja esitab elanike kaebuste alusel tehtud müra- ja osakeste mõõtmiste tulemused samal ajal Keskkonnaametiga ka Räpina Vallavalitsusele.

Lisaks tegi Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsuses nr 1-3/36 Keskkonnaametile ettepaneku korrigeerida KMH eelhinnangus järeldust vastuolu kohta üldplaneeringuga, arvestades vallavolikogu otsuse punktis 2 toodud üldplaneeringu tõlgendust, ning tugineda valla nõusolekule, viidates käesolevale otsusele (vt p 2.8).

Kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 49 lõikega 3 edastas Keskkonnaamet kohaliku omavalitsuse tingimusliku nõusoleku ja eraisik K.K. saadetud pöördumise taotlejale

tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks. Keskkonnaamet palus esitada arvamus esimesel võimalusel, kuid hiljemalt 16.11.2026.

Van der Knaap Eesti OÜ esitas Keskkonnaametile 03.11.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.11.2026 nr DM-126696-48) oma arvamuse. Van der Knaap Eesti OÜ tõi oma kirjas välja, et on tutvunud Räpina Vallavolikogu otsusega 28.10.2026 nr 1-3/36 „Arvamuse andmine Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise kohta“ ning tal ei ole nimetatud otsuse suhtes vastuväiteid

Tuginedes Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsusele nr 1-3/36 on Keskkonnaamet täiendanud muudetavale keskkonnaloale kantavaid kõrvaltingimusi (vt p 3.5.3).

2.8. Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõju hindamise Van der Knaap Eesti OÜ loa andmise menetluse käigus algatamata (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 05.11.2026 numbriga DM-126696-49). Keskkonnaamet on Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsuse nr 1-3/36 alusel teinud asjakohased parandused KMH algatamata jätmise otsuse punktis 3.15.1 „Mõju rohelisele võrgustikule“.

2.9. Kehtivad keskkonnaload

Ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ on antud keskkonnaluba nr L.MK.PÕ-46024 (kehtivusaeg 07.04.2006-11.12.2049). Nimetatud luba on antud vee erikasutuseks ja maavara kaevandamiseks aadressil Tuurapera turbatootmisala, Rahumäe küla, Räpina vald, Põlva maakond.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu” (edaspidi *KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 11 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas turba kaevandamine kuni 150 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 6 lõike 2[1] kohaselt kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–34[1] nimetatud tegevust või käitist muudetakse või ehitist laiendatakse, peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Tuurapera turbatootmisalal kehtib keskkonnaluba nr L.MK.PÕ-46024 (kehtiv kuni 11.12.2049). Käesoleva keskkonnaloa muutmise taotlusega soovib ettevõte laiendada oma tegevust Tuurapera turbamaardlas ning laiendada Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad 83,96 ha ning mäeeraldist 100,18 ha võrra ning seejuures korrigeerida keskkonnaloa vee erikasutuse osa ja lisada loale eriosa - välisõhk. Muid sisulisi muudatusi Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloas nr L.MK.PÕ-46024 teha ei soovita.

Käesoleval juhul ei ole seega Keskkonnaametil KeHJS seadusest tulenevat kohustust algatada taotletaval alal KMH, kuid vastavalt KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6[1] lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 11 tuleb Keskkonnaametil anda eelhinnang taotletava tegevuse keskkonnamõju olulisuse kohta ja otsustada KMH algatamise või mittealgatamise vajaduse üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhinnangu (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.09.2026 dokumendina nr DM-126696-42), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik. Loa andmisel tuleb siiski arvestada eelhinnangus välja toodud keskkonnameetmetega (vt 3.5.2).

Eelhindamise tulemusena järeldas Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku aladele. Kavandataval tegevusel puudub oluline negatiivne mõju kaitstavatele loodusobjektidele, kui arvestatakse käesolevas eelhinnangus toodud põhimõtteid.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas. Olulist mõju vibratsiooni osas ei kaasne. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Tuurapera turbatootmisala on samal eesmärgil kasutuses olnud. Kogu mäeeraldis on kaetud toimiva kuivendusvõrgustikuga. Eesvoolude veekvaliteeti ei mõjutata oluliselt.
4. Täiendav mõju mäeeraldise ja teenindusmaa laiendamisel ei oma olulist keskkonnamõju.
5. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
6. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.
7. Kavandataval tegevusel puudub oluline kumulatiivne ja piiriülene mõju.
8. Taotleja on esitanud Keskkonnaametile rohevõrgustiku eksperthinnangu. Eksperthinnangu järelduste kohaselt ei takista kavandatav tegevus rohelise võrgustiku toimimist ja sidusust selle senises funktsionaalsuses, sh ei ole kavandatav tegevus oma olemuselt takistuseks loomade liikumisele piirkonnas. Eksperthinnangus esitatud leevendusmeetmed kantakse muudetavale keskkonnaloale.

9. Taotleja on esitanud Keskkonnaametile kalakotka eksperthinnangu. Eksperthinnangus järeldati, et praegu teadaolevate andmete alusel ei ole kavandatava tegevuse elluviimisel negatiivset mõju kalakotka elupaigale ja pesitsustingimustele. Kui riikliku pesitsusedukuse seire käigus saadud pesitsusedukuse tulemused näitavad edukuse halvenemist või elupaiga hülgamist, tuleb olukorda uuesti hinnata. Eksperthinnangus esitatud leevendusmeede kantakse muudetavale keskkonnaloale.

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõju hindamise Van der Knaap Eesti OÜ loa muutmise menetluse käigus algatamata (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 05.11.2026 dokumendina nr DM-126696-49).

3.2. Kaalutlused keskkonnaloa muutmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga – sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13). Keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise aluseks on ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ 30.01.2026 esitatud keskkonnaloa muutmise taotlus nr T-KL/1021956-4.

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vajalik maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

Ettevõttel on luba vajalik ka vee erikasutuseks ja saasteainete viimiseks paiksest heiteallikast välisõhku. KeÜS § 41 lg 4 sätestab, et kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud, antakse nendeks tegevusteks üks keskkonnaluba.

Ettevõte Van der Knaap Eesti OÜ omab kehtivat keskkonnaluba nr L.MK.PÕ-46024 vee erikasutuseks ja maavara kaevandamiseks.

Keskkonnaloa muutmise taotlusega lisandub loale nr L.MK.PÕ-46024 saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhku osa, sest saasteaine osakeste (PM-sum) aastane künniskogus 1 tonni aastas on ületatud (keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 “Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” § 2).

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetav keskkonnaluba nr L.MK.PÕ-46024 kehtivusajaga 07.04.2006-11.12.2049 annab ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ Tuurapera turbamaardlas Tuurapera turbatootmisalal õiguse alljärgnevaks:

- maavara kaevandamine;
- vee erikasutamine;
- paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku viimine.

Kinnistu kasutusõigus

Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa paiknevad riigiomandisse kuuluvatel kinnistutel

Räpina metskond 39 (tunnus 70703:003:0293), Räpina metskond 40 (tunnus 70703:003:0294), Räpina metskond 44 (tunnus 70703:003:0298), Räpina metskond 45 (tunnus 70703:003:0299), Räpina metskond 46 (tunnus 70703:003:0300), Räpina metskond 164 (tunnus 70703:008:0093) ning taotlejale kuuluval kinnistul Määrastesoo (tunnus 70801:001:0221). Riigiomandisse kuuluvate kinnistute valitsejaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, volitatud asutuseks Maa- ja Ruumiamet. Riigile kuuluvate kinnistute kasutamiseks sõlmitakse uus rendileping pärast keskkonnaloa muutmist.

3.2.1. Maavara kaevandamine

3.2.1.1. Lubatav tegevus

Taotlejal on vaja keskkonnaluba (seaduses ka kui *kaevandamisluba*) maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Tuurapera maardla vähelagunenud turba plokki 1 aT ja hästilagunenud turba plokki 2 aT, osaliselt vähelagunenud turba plokke 5 ja 8 aT ning hästilagunenud turba plokke 6 ja 9 aT. Plokkide 5 ja 6 aT põhjapoolseimat lahustükki ei ole taotlejal käesoleval ajal majanduslikult otstarbekas taotletava mäeeraldisega hõlmata ning osaliselt on need plokid taotletavast mäeeraldisest täiendavalt välja jäetud Räpina valla üldplaneeringuga kehtiva Tuurapera turbatootmisala ümber kehtestatud kaitsemetsa tõttu. Varuplokid 8 ja 9 aT on osaliselt hõlmatud erakinnistutega, millest tulenevalt ei ole neid praegusel hetkel võimalik taotletava mäeeraldisega hõlmata. Taotletava mäeeraldise piiresse jäävast aktiivsest tarbevarust ei ole kogu hästilagunenud turbakiht kaevandatav, kuna turbalasundile tuleb ala korrastamiseks jätta selleks vajalik jääkturbakiht. Mäeeraldisel on soodsad tingimused ala taastamiseks sooks, mille tarbeks tuleb mäeeraldise põhja jätta vähemalt 20 cm paksune jääkkiht.

Tuurapera turbatootmisalal kehtiva keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 kohaselt on mäeeraldise pindala 210,05 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 266,24 ha.

Käesoleva keskkonnaloa muutmisega kujuneb vastavalt Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise pindalaks 310,23 ha ning mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 350,80 ha. Tuurapera turbatootmisala mäeeraldis suureneb 100,18 ha võrra ning mäeeraldise teenindusmaa suureneb seega 83,96 ha.

Seisuga 31.03.2024 on Tuurapera turbatootmisala aktiivse tarbevaru kogus vähelagunenud turba plokis 1 aT 200,965 tuh t, hästilagunenud turba plokis 2 aT 527 tuh t, vähelagunenud turba plokis 5 aT 113 tuh t, hästilagunenud turba plokis 6 aT 166 tuh t, vähelagunenud turba plokis 8 aT 12 tuh t, hästilagunenud turba plokis 9 aT 20 tuh t. Kaevandatava varu kogus vähelagunenud turba plokis 1 aT 200,965 tuh t, hästilagunenud turba plokis 2 aT 456 tuh t, vähelagunenud turba plokis 5 aT 113 tuh t, hästilagunenud turba plokis 6 aT 142 tuh t, vähelagunenud turba plokis 8 aT 12 tuh t, hästilagunenud turba plokis 9 aT 17 tuh t.

Kokku on 31.03.2024 seisuga hästilagunenud turba kaevandatav varu 615 tuh t ja vähelagunenud turba kaevandatav varu 325,965 tuh t.

Keskkonnaloale kantakse varu kogus viimase kvartali (30.09.2026) seisuga. Seisuga 30.09.2026 on hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru 711,605 tuh t ning kaevandatav varu 615 tuh t. Vähelagunenud turba aktiivne tarbevaru on 309,484 tuh t ning kaevandatav varu 325,965 tuh t.

Maavara kaevandamise maksimaalne lubatud aastamäär on 10 tuh t. Kaevandatavat turvast kasutatakse aiandusturbana. Tuurapera turbatootmisala korrastamise suunaks on taassoostamine.

3.2.1.2. Nõuded maavara kaevandamisele

MaaPS § 1 lg 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lg 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lg 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 66 lg 2 p 1 kohaselt võib muuta kaevandamisluba, kui loa omaja taotleb mäeeraldise laiendamist.

MaaPS § 68 lg 3 kohaselt võib mäeeraldist laiendada käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 11 nimetatud tingimusi täitmata, kui mäeeraldise laiendamiseks on esitatud põhjendatud taotlus. MaaPS § 68 lg 3 p 2 kohaselt võib mäeeraldist laiendada, kui mäeeraldise laiendamine on vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

MaaPS § 45 lõike 1 kohaselt on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale. Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust.

Tuurapera turbamaardla Tuurapera turbatootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ §-s 1 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja. Kaevandamiseks lubatud turbaalasid on piiratud koguses ja seetõttu on maavara kaevandamisel oluline väljata võimalikult suur protsent kinnitatud aktiivsest tarbevarust eelkõige kaevandamiseks juba avatud aladelt. Turba kaevandamine lähtub säästva arengu seadusest, mis ei luba turba kaevandamist üle aastase juurdekasvu. Sellest nõudest tingituna on määratud ka turbakaevandamise kvoodid, mille järgimine tagab turbavaru jätkuvuse järgnevatele põlvkondadele. Tuurapera turbatootmisala aastane maksimaalne lubatud kaevandamismaht on 10 tuh t. Eeltoodu alusel on otstarbekas Tuurapera turbatootmisalal kaevandamisega jätkata. Käesoleva keskkonnaloa muutmise eesmärgiks on Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise

teenindusmaad laiendada 83,96 ha ning mäeeraldist laiendada 100,18 ha võrra. Lisaks soovib ettevõte korrigeerida keskkonnaloal nr L.MK.PÕ-46024 vee erikasutuse luba ning lisada loale eriosa – välisõhk.

Keskkonnaameti hinnangul on see põhjendatud, et vältida uute alade avamise vajadust. Tuurapera turbatootmisala taotluse puhul tegemist toimiva mäetööstusliku piirkonna laienemisega, kust on otstarbekas varud ammendada ning alad seejärel korrastada. Keskkonnaamet on kaalutluse tulemusel leidnud, et loodusvara kasutus ei ole ilmselt raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt ei esine loa andmisest keeldumise alus.

KeÜS § 41 lg 4 alusel antakse üks keskkonnaluba, kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud. Ettevõte Van der Knaap Eesti OÜ soovib lisada kehtivale keskkonnaloale nr L.MK.PÕ-46024 saasteainete paiksest heiteallikast välisõhku viimise osa, kuivõrd tegevused on omavahel ruumiliselt ja tehnoloogiliselt seotud.

MaaPS § 49 lg 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Keskkonnaamet edastas Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa taotluse 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-8 Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 22.04.2024. Räpina Vallavalitsuse dokumendiregistris DELTA on Keskkonnaameti kiri registreeritud 22.02.2024 numbriga 6-2/2024/354-2.

Keskkonnaamet jätkas menetlust HMS § 16 lg 2 alusel, eeldades, et kui Räpina Vallavalitsus ei ole kooskõlastamisest määratud tähtajaks keeldunud ega tähtaega pikendanud, on kooskõlastus vaikimisi antud. Kohalikul omavalitsusel on õigus menetluse jooksul täiendavale arvamuse avaldamisele.

Keskkonnaamet edastas 11.12.2025 kirjaga nr DM-126696-22 taotlejale ja Räpina Vallavalitsusele Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha küsimiseks ja pikendas taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 24.01.2026.

Räpina Vallavalitsus saatis Keskkonnaametile 07.01.2026 e-kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 07.01.2026 nr DM-126696-24), milles palus pikendada Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõule seisukoha andmise tähtaega kuni 26.01.2026, kuna seisukoha andmine on Räpina Vallavolikogu pädevuses.

Keskkonnaamet nõustus 08.01.2026 kirjaga nr DM-126696-25 pikendama Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamise tähtaega kuni 26.01.2026.

Räpina Vallavalitsus edastas 13.04.2026 Keskkonnaametile Räpina Vallavolikogu 21.01.2026 otsuse nr 1-3/5 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.04.2026 nr DM-126696-30), milles Räpina Vallavolikogu otsustas järgmist:

1. *Toetada Keskkonnaameti seisukohta jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Van der Knaap Eesti OÜ Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele.*
2. *Kavandatav tegevus on kooskõlas Räpina valla kehtiva üldplaneeringuga, tingimusel, et järgitakse kõiki eelhinnangus toodud põhimõtteid.*
3. *Enne loa andmist tuleb esitada rohevõrgustiku eksperthinnang ning nende järeldustega tuleb loa andmisel arvestada.*

MaaPS § 50 lg 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lg 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta.

Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotluse seletuskirjas on välja toodud, et turbatootmisalal turba kaevandamise tootmisprotsessis jäätmeid ei teki – kogu kasulik materjal turustatakse ning mäeeraldiselt eemaldatud sugekiht ja kännud kasutatakse olemasoleva taristu hooldamiseks, uue taristu rajamiseks või realiseeritakse.

Eelnevale tuginedes ei ole muudetavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitada või taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lg 1 p 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotluse seletuskirja kohaselt on Tuurapera turbatootmisalal turba tootmisega tegeletud üle 60 aasta. Van der Knaap Eesti OÜ soovib laiendada oma tegevust Tuurapera turbamaardlas ning laiendada Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad 83,96 ha ning mäeeraldist 100,18 ha võrra. Seejuures soovib ettevõte korrigeerida ka keskkonnaloa vee erikasutuse osa ning lisada loale eriosa - välisõhk.

Van der Knaap Eesti OÜ planeerib Tuurapera turbatootmisala vahetusse lähedusse, Haavasaare (tunnus 70801:001:0222) kinnistule, rajada turbasubstraatide tootmise ja pakendamise tehase, mille tarbeks on Hendrikson & Ko OÜ koostanud „Räpina vallas Rahumäe külas asuva Haavasaare katastriüksuse detailplaneeringu“ (töö nr 20003564, versioon 20.05.2020). Rajatava tehase turbatoorme perspektiivne aastane vajadus on kuni 250 tuh m^3. Toormekindlus soovitakse tagada juba ettevõttele kuuluvatelt tootmisaladelt (Määrastu, Meelva, Meenikonna), aga peamise toormekindluse tagajana nähakse Tuurapera turbatootmisala. Arvestades investeeringu mahtu, on seletuskirja kohaselt ettevõtte jaoks oluline toorme saadavuse pikaajaline kindlus. Selle tõttu soovitakse olemasolevat Tuurapera turbatootmisala laiendada selle äärealadele.

3.2.2. Vee erikasutus

3.2.2.1. Lubatav tegevus

Loa taotleja taotleb loa muutmist seoses Tuurapera turbatootmisalalt kuivendusvee suublatesse juhtimisega (VeeS § 187 p 6).

Ettevõte taotleb loa muutmist Tuurapera turbatootmisala laiendamiseks. Taotluse kohaselt kavandatakse laiendada turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad 83,96 ha võrra ja mäeeraldist 100,18 ha võrra. Kaevandamist soovitakse laiendada vähelagunenud ja hästilagunenud turbaplokkidesse nr 5, 6, 8 ja 9. Vee eriosa valdkonda on vajalik muuta, kuna kuivendusvee väljalaskudes muutuvad kuivendusvee kogused ning kahe väljalaskme (väljalaskmed nr 2 ja 3) puhul muutuvad väljalaskme koordinaadid.

Taotletava vee erikasutuse eesmärgiks on turbatootmisala kuivendusvee juhtimine läbi rajatavate settebasseinide Mädajõkke (VEE1006600) ja Võhandu jõkke (VEE1003000).

3.2.2.2. Nõuded vee erikasutusele

3.2.2.2.1. Kuivendusvee suublatesse juhtimine

Tuurapera turbatootmisala laiendamise tulemusena suureneb kuivendusvee väljalaskude kaudu suublatesse juhitava kuivendusvee kogus. Laiendatud Tuurapera turbatootmisalalt ärajuhitava kuivendusvee hulk on leitud tootmisala valgala pindala korrutamisel valgalale langeva pikaajalise keskmise sademete hulgaga, millest on lahutatud aurumise osakaal. Võru meteoroloogiajaama andmetel oli aastatel 1991-2020 piirkonna aastane keskmine sademete hulk 658 mm. Aurumine on keskmiselt 460 mm aastas. Arvutuse tulemusena saadi, et Tuurapera turbatootmisalalt juhitakse eesvooludesse ligikaudu 614 000 m^3 kuivendusvett aastas. Mädajõkke juhitakse u 237,8 ha suuruselt valgalalt (väljalasud nr 1 ja 2) u 471 000 m^3 kuivendusvett aastas. Võhandu jõkke juhitakse u 72,4 ha suuruselt valgalalt (väljalask nr 3) ligikaudu 143 000 m^3 kuivendusvett aastas.

Taotluse kohaselt rajatakse Tuurapera turbatootmisalale heljumi setitamiseks settebasseinid kõikidele tootmisala väljalaskudele. Settebasseinid projekteeritakse selliselt, et keskmine voolukiirus settebasseinides on alla 1 cm/s, mis tagab heljumi settimise settebasseinide põhja. Settebasseine puhastatakse regulaarselt ja vähemalt üks kord aastas. Settebasseinide põhja settinud heljum nõrutatakse ja realiseeritakse pärast kuivamist toodanguna.

Tuurapera turbatootmisala väljalask nr 1

Tuurapera turbatootmisala väljalaskmest nr 1 juhitakse kuivendusvesi Parma kraavi (VEE1006612), mis suubub Mädajõkke. Väljalaskme koordinaadid jäävad samaks.

Taotlusega taotletakse suublasse juhitava kuivendusvee vooluhulga suurendamist seniselt 68 060 m^3-lt aastas kuni 175 000 m^3-ni aastas (kuni 43 750 m^3 kvartalis).

Taotluse lisa 1 VELT-plaani (Vee erikasutusloa taotluse plaan, 02.04.2024) kohaselt rajatakse väljalasu nr 1 ette üks settebassein. Pärast settebasseini suubub kuivendusvesi Mädajõkke u 2,5 km pärast.

Tuurapera turbatootmisala väljalask nr 2

Väljalaskmest nr 2 juhitakse kuivendusvesi Häide kraavi (VEE1006610), mis suubub samuti Mädajõkke. Taotlusega on korrigeeritud väljalaskme nr 2 koordinaate vastavalt mäeeraldise

laiendamisele, mistõttu liigub väljalasu asukoht u 260 m Häide kraavis allavoolu. Uued väljalaskme koordinaadid on X: 6439791, Y: 704182. **Keskkonnaamet muudab loa tabelites V4 ja V7 väljalaskme nr 2 koordinaate vastavalt taotlusele.**

Kuivendusvee vooluhulk suureneb turbatootmisala laiendamisega 20 275 m^3 võrra, mistõttu taotletakse väljalaskmest nr 2 suublasse juhitava kuivendusvee vooluhulka kuni 296 000 m^3 aastas (74 000 m^3 kvartalis).

VELT-plaani kohaselt jõuab väljalasku nr 2 kuivendusvesi mööda kahte kogujakraavi, mistõttu rajatakse mõlemale kogujakraavile settebasseinid. Pärast settebasseine suubub kuivendusvesi Mädajõkke u 2,3 km pärast.

Tuurapera turbatootmisala väljalask nr 3

Tuurapera turbatootmisala väljalaskmest nr 3 juhitakse kuivendusvesi Tammõstõ kraavi (VEE1003049), mis suubub Võhandu jõkke. Väljalaskme nr 3 koordinaate on korrigeeritud u 30 m võrra. Uued koordinaadid on X: 6442001, Y: 702731. **Keskkonnaamet muudab loa tabelites V4 ja V7 väljalaskme nr 3 koordinaate vastavalt taotlusele.**

Kuivendusvee vooluhulk suureneb väljalaskme nr 3 puhul 3 600 m^3 võrra aastas, mistõttu on taotletavaks kuivendusvee vooluhulgaks 143 000 m^3 aastas (35 750 m^3 kvartalis).

Vastavalt VELT-plaanile rajatakse väljalaskme nr 3 ette settebassein, pärast mida jõuab kuivendusvesi Võhandu jõkke u 1 km pärast.

Lubatud vooluhulk

Eelnevat arvestades muudab Keskkonnaamet loa tabelis V4 Tuurapera turbatootmisala väljalaskudest nr 1-3 suublatesse juhitava kuivendusvee koguseid järgmiselt:

1) Tuurapera turbatootmisala nr 1 väljalaskme (väljalaskme kood PO152) kaudu on lubatud kuivendusvett juhtida Parma kraavi kuni 175 000 m^3 aastas;

2) Tuurapera turbatootmisala nr 2 väljalaskme (väljalaskme kood PO153) kaudu on lubatud kuivendusvett juhtida Häide kraavi kuni 296 000 m^3 aastas;

3) Tuurapera turbatootmisala nr 3 väljalaskme (väljalaskme kood PO154) kaudu on lubatud kuivendusvett juhtida Tammõstõ kraavi kuni 143 000 m^3.

Suublasse juhitava kuivendusvee vooluhulk on soovituslik arvutada Eesti standardis EVS 848 „Väliskanalisatsioonivõrk" või muus samaväärses standardis sätestatud metoodika alusel (keskkonnaministri 08.11.2019 määrus nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused" (edaspidi *määrus nr 61*) § 14 lg 10) või määrata sademete formeerumise ala pindala ja kuu keskmise sademete hulga (Riigi Ilmateenistuse sademete andmed) põhjal, millest lahutatakse maha aurumise osakaal.

3.2.2.3. Kuivendusvee juhtimine maaparandussüsteemi

Tuurapera turbatootmisala laiendatav mäeeraldis ja selle teenindusmaa piirneb põhjast Tsõõrikmäe maaparandusehitise (maaparandussüsteemi/ehitise kood 2100300010060/003) reguleeriva võrguga, lõunast Märesmaa maaparandusehitise (maaparandussüsteemi/ehitise kood 2100660010060/002) reguleeriva võrguga. Kagus jääb maaparandussüsteemi Suure-Veerksu (2100660010050/002) reguleeriva võrgu maa-ala ligikaudu 80 m (Viiskäperä nurm) kaugusele mäeeraldise teenindusmaa piirist.

Tuurapera turbatootmisala nr 1 väljalasust (väljalaskme kood PO152) juhitakse kuivendusvett Parma kraavi (VEE1006612), mis suubub Suure-Veerksu (maaparandussüsteemi/ehitise kood 2100660010050/002) maaparandussüsteemi eesvoolu.

Samuti suubub Tuurapera turbatootmisala nr 2 väljalaskme (väljalaskme kood PO153) suublaks olev Häide kraav (VEE1006610) Suure-Veerksu (maaparandussüsteemi/ehitise kood 2100660010060/001) maaparandussüsteemi.

Tuurapera turbatootmisala nr 3 väljalaskmest (väljalaskme kood PO154) juhitakse kuivendusvesi Tammõstõ kraavi kaudu (on eesvooluks ka Tsõõrikmäe 2100300010060/003 maaparandussüsteemile) Võhandu jõkke.

Määruse nr 61 § 9 lg 4 kohaselt peab kaevandus- ja karjäärivee juhtimiseks maaparandussüsteemi olema Põllumajandus- ja Toiduameti (alates 01.01.2025 Maa- ja Ruumiameti) kooskõlastus maaparandusseaduse (edaspidi *MaaParS*) kohaselt. Vastavalt MaaParS § 53 lg 1 kooskõlastab ehitusloa või muu loa andja Maa- ja Ruumiametiga ehitusprojekti või taotluse, mille kohaselt soovitakse juhtida väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vesi (lisavesi) eesvoolu või kuivenduskraavi.

Keskkonnaamet küsis 12.11.2025 kirjaga nr DM-126696-21 Maa- ja Ruumiametilt kooskõlastust lisavee juhtimiseks Suure-Veerksu maaparandussüsteemi.

Maa- ja Ruumiamet pidas vajalikuks enne kooskõlastuse andmist koostada projekt, milles antakse hinnang maaparandussüsteemide toimimisvõimele ja vajadusel tehnilised lahendused peale eesvooludesse/kuivenduskraavidesse lisavee juhtimist.

Keskkonnaamet edastas 18.06.2026 kirjaga nr DM-126696-36 Maa- ja Ruumiameti vastuskirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 16.06.2026 nr DM-126696-35) ettevõttele Van der Knaap Eesti OÜ. Keskkonnaamet tõi oma 18.06.2026 kirjas välja, et Maa- ja Ruumiamet on palunud täiendada keskkonnaloa taotlust projektiga, milles antakse hinnang maaparandussüsteemide toimimisvõimele ja vajadusel tehnilised lahendused peale eesvooludesse/kuivenduskraavidesse lisavee juhtimist.

Inseneribüroo STEIGER OÜ edastas vastavalt kokkuleppele Maa- ja Ruumiametiga 09.07.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 09.07.2026 dokumendina nr DM- 126696-38) Keskkonnaametile Tuurapera turbatootmisala eesvoolude veerežiimi võrdluse.

Keskkonnaamet edastas 13.07.2026 kirjaga nr DM-126696-39 Tuurapera turbatootmisala eesvoolude veerežiimi võrdluse Maa- ja Ruumiametile kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet

palus esitada kooskõlastus või kooskõlastamata jätmine hiljemalt 11.09.2026, kuid esimesel võimalusel, kuna Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa muutmise taotluse menetlustähtaeg on 25.09.2026.

Maa- ja Ruumiamet edastas 10.09.2026 kirjaga nr 13.1-1/25/17088-6 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 10.09.2026 nr DM-126696-41) Keskkonnaametile tingimusliku kooskõlastuse lisavee juhtimiseks maaparandussüsteemidesse väljalaskmete nr 1, 2 ja 3 kaudu.

Maa- ja Ruumiamet seadis oma 10.09.2026 kirjas nr 13.1-1/25/17088-6 loa omajale kohustuse, mille kohaselt tuleb enne lisavee juhtimist väljalaskme nr 1 kaudu Parma kraavi koostada nõuetekohane projekt Maa- ja Ruumiameti väljastatud tehniliste tingimuste alusel. Maa- ja Ruumiamet palus saata tehniliste tingimuste taotluse e-posti aadressile maaruum@maaruum.ee.

Eeltoodust tulenevalt seab Keskkonnaamet Maa- ja Ruumiameti 10.09.2026 kirjas nr 13.1-1/25/17088-6 esitatud tingimuse muudetavale keskkonnaloale nr L.MK.PÕ-46024.

3.2.2.4. Veemajanduskava eesmärkide täitmine

Vee kaitse ja kasutamise abinõude planeerimiseks on iga vesikonna kohta koostatud veemajanduskavad (edaspidi *VMK*) ning nende juurde meetmeprogramm, mis on VMK lahutamatu osa. Perioodi 2022-2027 kohta koostatud VMK ja meetmeprogramm kinnitati 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357 ning on leitav Kliimaministeeriumi kodulehelt (https://kliimaministeerium.ee/veemajanduskavad-2022-2027). Meetmeprogramm sisaldab vee kasutamise ja kaitse meetmeid, mille elluviimine aitab saavutada veepoliitika raamdirektiivis sätestatud põhieesmärki, milleks on kõigi vete hea ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamine.

Tuurapera turbatootmisala väljalaskmetest nr 1 ja 2 juhitakse kuivendusvesi läbi Parma kraavi ja Häide kraavi Mädajõkke ning Tuurapera turbatootmisala väljalaskmest nr 3 juhitakse kuivendusvesi läbi Tammõstõ kraavi Võhandu jõkke.

Tuurapera turbatootmisala kuivendusvesi juhitakse Mädajõkke selle alamjooksul (vooluveekogum Mädajõgi_2 − Mädajõgi Rebasmäe ojast suudmeni, veekogumi kood 1006600_2). Mädajõe_2 veekogumi (tüüp 2A, looduslik vooluveekogum) koondseisund[1] on 2024. aasta andmetel hea. Sealjuures on Mädajõe_2 veekogumi ökoloogiline seisund hinnatud 2024. aastal (2011. aasta seiretulemustele tuginedes) heaks ning keemiline seisund on seireandmete puudumise tõttu hindamata. Kuna Mädajõe_2 veekogumi seisund on hea, ei ole veekogumile määratud meetmeprogrammis meetmeid.

Kuivendusvesi juhitakse äravoolukraaviga Võhandu jõkke selle alamjooksul (vooluveekogum Võhandu_6 − Võhandu jõgi Viluste ojast Räpina paisuni, veekogumi kood 1003000_6). Lisaks jääb kuivendusvee suubumiskohast allavoolu Võhandu jõe vooluveekogum Võhandu_7 (Võhandu jõgi Räpina paisust suudmeni, veekogumi kood 1003000_7).

2024. aasta pinnaveekogumite seisundiinfo[2] andmetel on Võhandu_6 veekogumi (tüüp 2B,

tugevasti muudetud vooluveekogum, põhjus hüdroenergia) koondseisund hinnatud 2024. aastal kesiseks. Pinnaveekogumi seisund määratakse pinnaveekogumi ökoloogilise seisundi või keemilise seisundi alusel olenevalt sellest, kumb neist on halvem (VeeS § 57 lg 1). Võhandu_6 ökoloogiline seisund on hinnatud 2016. ja 2022. aasta seire põhjal kesiseks. Põhjustena on nimetatud paisud (Leevaku ja Räpina) ja hüdromorfoloogilised parameetrid. Keemiline seisund on hindamata, kuna seireandmed puuduvad.

Võhandu_7 veekogumi (tüüp 3B, looduslik vooluveekogum) koondseisund on 2024. aasta andmetel halb. Sealjuures on ökoloogiline seisund hinnatud 2024. aastal tehtud füüsikalis-keemiliste kvaliteedinäitajate ja vesikonnaspetsiifiliste saasteainete seire põhjal ning 2016. aastal tehtud kalastiku seire põhjal kesiseks. Põhjustena on esile toodud füüsikalis-keemilised kvaliteedinäitajad, varasemast ebaühtlane veerežiim, looduslikult aeglane vool, hindamissüsteemi puudulikkus ning suurselgrootute põhjaloomade ebasobiv seirekoht. Mittehea põhjuse näitajatena on nimetatud hapnik, varasemast Taani vooluveekogude fauna indeks, tundlike suurselgrootute taksonite arv, suurselgrootute Shannoni taksonierisus ja jõgede kalastiku indeks. Võhandu_7 veekogumi keemiline seisund on 2022. aasta seireandmetele tuginedes hinnatud halvaks, põhjuseks elavhõbeda sisaldus elustikus – elavhõbeda kaugkanne ja sadenemine atmosfäärist.

Pinnavee kaitse eesmärk on pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund (VeeS § 32 lg 1). Pinnaveekogumi seisund on hea, kui selle ökoloogiline ja keemiline seisund on VeeS § 61 lg 2 alusel kehtestatud kvaliteedinäitajate väärtuste ja § 76 lg 1 alusel kehtestatud kvaliteedi piirväärtuste kohaselt vähemalt hea (VeeS § 32 lg 2). Veemajanduskava meetmeprogrammis[3] ei ole Võhandu_6 ega Võhandu_7 veekogumitele hea seisundi saavutamiseks konkreetseid meetmeid ette nähtud. Kavandatava tegevuse käigus ei halvendata Võhandu_6 ega Võhandu_7 veekogumi ökoloogilist seisundit. Arvestades, et Võhandu_7 veekogumi halva keemilise seisundi põhjuseks on elavhõbeda sisaldus elustikus ning asjaolu, et Tuurapera uuringuruumis teostatud raskmetallide sisalduse uuringu tulemused näitasid, et Tuurapera turbatootmisala turba elavhõbedasisaldus on elavhõbedale kehtestatud sihtarvust oluliselt väiksem (vt täpsemalt Keskkonnaameti otsus „Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine“), ei kaasne Tuurapera turbatootmisalalt kuivendusvee Võhandu jõkke juhtimisega olulist elavhõbeda kannet veekogusse.

3.2.2.5. Nõuded vee erikasutusele

Kuna taotluse kohaselt muutusid Tuurapera turbatootmisala nr 2 ja nr 3 väljalaskude asukohad, samuti suurenevad Tuurapera turbatootmisala nr 1, 2 ja 3 väljalaskudest suublasse juhitavad kuivendusvee kogused, kehtestab Keskkonnaamet loa tabelis V16 nõuded, mille kohaselt **tuleb suublatesse juhitava heljumi sisalduse vähendamiseks rajada kõikide kuivendusvee väljalaskude ette uued settebasseinid, mis arvestaksid suurenenud kuivendusvee kogustega. Settebasseinid tuleb projekteerida selliselt, et keskmine voolukiirus settebasseinides on alla 1 cm/s, mis tagab heljumi settimise settebasseinide põhja. Uued settebasseinid tuleb rajada hiljemalt 2027. aasta lõpuks.**

Settebasseine tuleb puhastada regulaarselt vähemalt üks kord aastas.

3.2.2.6. Suubla seire

Kuivendusvee suublasse juhtimisel tuleb tagada, et vee- ja veega seotud maismaaökosüsteemide seisund ei halveneks (määrus nr 61 § 5 lg 1).

Määruse nr 61 § 10 lg 1 kohaselt määrab loa andja kuivendusveele suubla seire nõude üksnes juhul, kui on alust arvata, et ärajuhitav vesi omab mõju suublaks oleva vee ökosüsteemile. Suubla seiresse määrab loa andja saasteained, mis sisalduvad saasteallikast ärajuhitavas vees ning mille keskmine sisaldus ärajuhitavas vees on piisavalt kõrge, mis annab alust arvata, et need võivad omada mõju suubla vee ökosüsteemile (määrus nr 61 § 10 lg 3).

Keskkonnaameti hinnangul ei sisalda Tuurapera turbatootmisalalt suublatesse juhitav täiendav kuivendusvesi saasteaineid sellises koguses, mis võiks omada mõju vee- ja veega seotud maismaaökosüsteemidele. **Eelnevat arvestades ei määra Keskkonnaamet loaga suubla seire kohustust.**

3.2.3. Saasteainete välisõhku väljutamine paiksest heiteallikast

3.2.3.1. Lubatav tegevus

Ettevõttel on luba vaja, sest saasteaine osakeste (PM-sum) heitkogus ületab keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba" § 2 kehtestatud künniskogust >1 tonni aastas.

Ülevaade mõjudest välisõhule

Õhukvaliteet

Välisõhku eralduvatele saasteainetele on kehtestatud piir- ja sihtväärtused (AÕKS § 47 lg 1 ja 2, § 48 lg 1). Kõigist käitise tootmisterritooriumil paiknevatest heiteallikatest välisõhku väljutatava saasteaine maksimaalne hetkeline heitkogus ei tohi summaarselt ületada keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid“ (määrus nr 75) kehtestatud õhukvaliteedi piirnorme väljaspool käitise tootmisterritooriumi (AÕKS § 94 lg 2). Õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist (AÕKS § 10 lg 3).

Keskkonnaamet kontrollis taotluse vastavust määruses nr 75 sätestatud piirväärtustele. Taotluse kohaselt heiteallikatest pärinevad heited ei ületa tunni-, ööpäeva- ega aastakeskmist õhukvaliteedi piirväärtust (ÕPV).

Taotluses on kirjeldatud, et *turbatootmisalal toimub turba kogumine periooditi (mitte igapäevaselt) vastavalt ilmastikutingimustele. Välisõhu modelleerimisel on siiski arvestatud, et turvast kogutakse ühe tööpäeva jooksul kõikidelt tootmisväljakutelt ehk maksimaalses ulatuses.*

Suurim õhukvaliteedi tase saasteainete hajumisel heiteallikate koosmõjul tekib peenosakeste

(PM10) puhul 20,67 ∑Cm µg/m^3, mis on ca 41,3% piirväärtusest ÕPV24h= 50µg/m^3 ja aasta keskmine 4,65 ∑Cm µg/m (mis on ca 11,6% piirväärtus ÕPVa= 40µg/m^3).

Taotletava tegevuse käigus välisõhku eralduvate saasteainete kontsentratsioonide tõttu keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta. Samuti peab paikse heiteallika valdaja tagama, et tema valduses olevatest heiteallikatest välisõhku väljutatavate saasteainete kogused ei ületaks kehtestatud heite piirväärtust ja loas sätestatut ega põhjustaks piirkonna välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist (AÕKS § 101 lg 1 p 1).

Lõhnaaine võimaliku esinemise hinnang

Lõhnaainete esinemist reguleerib kliimaministri 06.07.2023 määrus nr 37 "Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed". Lõhnaainetele on kehtestatud häiringutase, mis on seotud lõhnaainete ajalise esinemisprotsendiga aasta lõikes, milleks on 15% aasta lõhnatundidest. See tähendab, et lõhnaainete kontsentratsiooni loetakse häirivaks, kui lõhnaaine kontsentratsioonil 0,25 OU/m3 ületatakse 15% aasta lõhnatundidest.

Taotluses on toodud, et käitise heiteallikate planeeritaval tegevusel lõhnahäiringuid põhjustavaid aineid (näiteks lahustid, värvid) ei kasutata ning lõhnaaineid ei teki. Eelnevast tulenevalt ei ole ette näha lõhnaainete esinemist.

Taotlusmaterjal vastab nimetatud määrusega seatud nõuetele, taotletava tegevuse käigus välisõhku eralduvate lõhnaainete kontsentratsioonide ja leviku tõttu keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta.

Müra esinemise hinnang

Keskkonnaamet kontrollis keskkonnaloa taotluse vastavust keskkonnaministri 16.12.2016 määrusele nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“.

Taotluses kirjeldatakse, et lähimad müratundlikud alad on piirkonnas paiknevad majapidamiste õuealad, millele rakenduvad II kategooria normtasemed. Meetmeid ei ole vaja rakendada, sest modelleeritud müratasemed väljaspool tootmisterritooriumi jäävad allapoole 45 dB ning lähiümbruses paiknevad müra suhtes tundlikud alad (majapidamiste õuealad) asuvad piisaval kaugusel. Taotluse tabeli 5.4.12 juurde on lisatud müraallikate kaart koos müratasemega.

Taotlusmaterjal vastab nimetatud määrusega seatud nõuetele, taotletava tegevuse käigus tekkiva müra tõttu keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta.

A1. Käitise kategooria

Tabel sisustati taotluse tabelis 5.2 toodud andmete alusel.

A3. Heiteallikad

Kokku on käitises 7 heiteallikat, milleks on turba tootmisväljakud.

Lubatud heitkoguste projekt (LHK projekt) on taotluse ja loa lahutamatu osa (keskkonnaministri 23.10.2019 määrus nr 56 "Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis" § 20 lg 1 ja AÕKS § 91 lg 2). LHK projektis on välja toodud ettevõtte tegevuse ja heiteallikate täpsed kirjeldused, mille tõttu ei pea Keskkonnaamet otstarbekaks heiteallikate ja ettevõtte tegevuse detailset kirjeldust loa andmise korralduses täiendavalt välja tuua.

A4. Välisõhku väljutatavate saasteainete loetelu ja nende lubatud heitkogused aastas

Tabel sisustati taotluse tabelis 5.6. toodud andmete alusel.

A5. Heiteallikad ning saasteainete lubatud hetkelised heitkogused heiteallikate kaupa

Tabel sisustati taotluse tabelis 5.5. toodud andmete alusel.

A6. Saasteainete püüdeseadmed ja nende tööefektiivsuse kontrollimise sagedus

Tabel sisustati taotluse tabelis 5.4.5 toodud andmete alusel.

3.3. Loa muutmisest keeldumise aluste hindamine

3.3.1. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb õigusaktides sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

Loa andjale teadaolevalt ei esine loa muutmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55, VeeS § 192).

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1);

- tegevusega ei kaasne keskkonnaohtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 05.11.2026 dokumendiga nr DM-126696-49;

- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonnakvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1);

- Kohaliku omavalitsuse üksus nõustus keskkonnaloa muutmisega (MaaPS § 55 lg 2 p 11). Räpina Vallavolikogu 21.01.2026 otsus nr 1-3/5 ja 28.10.2026 otsus nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS vastavalt 13.04.2026 nr DM-126696-30 ja 02.11.2026 nr DM-126696-46).

- tehtavad tööd ei mõjuta kaitstavat loodusobjekti oluliselt ebasoodsalt (MaaPS § 55 lg 2 p 12). Keskkonnaameti 05.11.2026 dokumendiga nr DM-126696-49 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju;

- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 05.11.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1);

- maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarbe

määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Taotletav Tuurapera turbatootmisala asub katastriüksustel Räpina metskond 37 (katastritunnus 70703:003:0345, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Räpina metskond 38 (katastritunnus 70703:003:0292, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Räpina metskond 39 (katastritunnus 70703:003:0293, sihtotstarve turbatööstusmaa 100%), Räpina metskond 40 (katastritunnus 70703:003:0294, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Räpina metskond 44 (katastritunnus 70703:003:0298, sihtotstarve turbatööstusmaa 100%), Räpina metskond 45 (katastritunnus 70703:003:0299, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Räpina metskond 46 (katastritunnus 70703:003:0300, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Räpina metskond 164 (katastritunnus 70703:008:0093, sihtotstarve maatulundusmaa 100%), Määrastesoo (katastritunnus 70801:001:0221, sihtotstarve maatulundusmaa 100%).

- MaaPS § 55 lg 2 p-s 1-9 ja lg 3 p-s 2-3 toodud asjaolusid Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

3.3.2. Eraldi on pikemalt käsitletud MaaPS § 55 lg 2 p-s 10 ja KeÜS § 52 lg 1 p-s 7 sätestatud keeldumise aluseid. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lg 2 p 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lg 1 p 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusotstarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnakaitseloa andmisel või muutmisel (sh laiendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneda võiv kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajanduslike väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita kasutada ainult energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Loa andja hindas taotletava tegevuse tõttu ökosüsteemide teenustele kaasneda võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 03.06.2026. Keskkonnaameti ökosüsteemide hindamise juhendis on detailsemalt kirjeldatud ka seost ökosüsteemiteenuste väärtuste arvestamise metoodikaga. Lühidalt välja tuues: ELME2 (ELME on lühend Keskkonnaagentuuri projektile „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks,

prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid") raames hinnati ja kaardistati 22 erineva ökosüsteemiteenuse ehk looduse hüve paiknemine, kogused ja võimalusel majanduslik (rahaline) väärtus. Turbakaevandamislubade andmise konteksti tarbeks valiti välja need ELME2 raames hinnatud-kaardistatud ja asjakohased teenused, millele turba kaevandamine eeldatavalt kahju teeb. Kasutati kõigi kolme peamise ökosüsteemiteenuse klassi – reguleerivad ja säilitavad, varustavad ning kultuuriteenused – hüvesid. Valiti seitse teenust: globaalne kliimaregulatsioon, veevoogude reguleerimine, elupaikade pakkumine, lokaalne kliimaregulatsioon, loodusannid - jõhvikad, loodusturism ja virgestusväärtus.

Turbaaladel valitud seitsmest olulisest ökosüsteemiteenusest omavad majandusliku väärtuse hindamise indikaatorit viis. Seetõttu loodi tööriista sisendiks kaks erinevat kuumkohtade kaarti: rahalist väljavõtet võimaldava viie teenuse majandusliku väärtuse kiht ning detailsem, skaalale 0-5 standardiseeritud seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht. Viie teenuse rahalise väärtuse kihi loomiseks liideti kokku globaalse kliimaregulatsiooni, veevoogude reguleerimise, jõhvikate, loodusturismi ja virgestusväärtuse majanduslikku väärtust kirjeldavad kihid. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht koosneb juba nimetatud viiest hüvest ning lisaks on arvestatud ka elupaiga- ja lokaalse kliimaregulatsiooni hüvedega. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kihi loomisel tuli arvestada, et kõik ökosüsteemiteenused on hinnatud ja kaardistatud vastavalt konkreetsele hüvele asjakohasele metoodikale, mistõttu on kõikide hüvede kihid erinevas skaalas ja eri ühikutega.

Võimaldamaks hüvede väärtuste liitmist üheks nn kuumkohtade ehk ökoloogiliselt väärtuslikumate ja vähemväärtuslike kohtade kihiks, standardiseeriti kasutatud kihid ühtsele skaalale 0-5. Eelnevalt logaritmiti mulla orgaanilise süsiniku kaardi väärtused normaaljaotusele vastavaks. Seejärel liideti kihid kokku ning standardiseeriti veelkord skaalale 0-5. Huvipakkuva ala keskmine teenuste väärtus ümardatud lähima täisarvuni määrab seisundiklassi.

Analüüsi tulemusena selgus, et mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskväärtuses jäi taotletav turbatootmisala seisundiklassi nr 3 (täpne nr 2,5), mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi „keskmine". Sellises seisundiklassis oleval alal kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus peab olema suurem kui ökoloogiline kahju ökoloogilistele väärtustele.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 65 613 578 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 615 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 325,97 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides ning seega üldist panust toidujulgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, võiks lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, saadi eeldatavaks lisandväärtuseks kaevandamisel 43 661 008 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul on kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et taotletavalt laienduse alalt ei ole varem turvast kaevandatud, turba sugekiht on koorimata ning ala kuulub seisundiklassi 3 (täpne nr 2,5), kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus pole otstarbekas ja säästlik ning sellest kaalutlusest lähtuvalt esineb

loa andmisest keeldumise alus. Keskkonnaamet nendib, et ala on mõjutatud kuivendamisest, kuid vaatamata sellele esineb mudeli alusel piisav ökosüsteemi väärtus. Olemasoleva loaga kaetud ala laiendatakse ca 48%, seega suureneb mõjutatav ala suures ulatuses.

Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lg 1 koosmõjus KeÜS § 52 lg 1 p 7).

Eeltoodust tulenevalt palus Keskkonnaamet 03.06.2026 kirjaga nr DM-126696-34 ettevõttel Van der Knaap Eesti OÜ esitada arvutuskäik ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni pealt koos selgitustega. Keskkonnaamet märkis, et vastava info laekumisel kordab Keskkonnaamet kaalutlusotsuse käigus tehtud arvutusi uute väärtustega, et veenduda keeldumise aluse olemasolus. Keeldumise aluse puudumisel jätkatakse keskkonnamõjude hindamise otsuse vormistamisega, keeldumise aluse esinemise puhul loa andmisest keeldumise korralduse eelnõu koostamisega.

Van der Knaap Eesti OÜ esitas 18.06.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 19.06.2026 nr DM-126696-37) Keskkonnaametile lisainfo ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni pealt.

Kuna ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ esitatud andmed sisaldavad ärisaladust, on kirja registreerimisel märgitud see AvTS § 35 lg 1 p 17 alusel asutusesiseseks kasutamiseks. Eeltoodust tulenevalt kasutab Keskkonnaamet lisandväärtuse täiendaval hindamisel vaid ettevõtte esitatud üldandmeid.

Van der Knaap Eesti OÜ tõi oma 18.06.2026 kirjas Keskkonnaametile välja, et teiste Eestis tegutsevate turbatöötlemisega tegelevate ettevõtete loodud lisandväärtus varieerub vahemikus 120–235 €/t. Tallinna Tehnikaülikooli poolt koostatud analüüsis „Kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalike olulisemate turbasektori lisameetmete makro- ja sotsiaalmajanduslike mõjude hindamine Kliimaministeeriumile“ on hinnatud laiema vaate järgi kaevandatud turbatonni lisandväärtuseks umbes 157 €/t.

Arvestades eelnevat, on taotletaval Tuurapera turbatootmisalal turba kaevandamisel ja selle edasisel töötlemisel loodav lisandväärtus konservatiivsel hinnangul vähemalt 112 920 000 €, kasutades sektori minimaalset turba töötlemisel tekkivat lisandväärtust 120 €/t. Hinnates lisandväärtust vaid ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ viimase kolme aasta keskmiste majandustulemuste põhjal, mis on loodud freesturba müügist, on taotletaval Tuurapera turbatootmisalal kaevandamisel loodav lisandväärtus 75 692 077 €.

Ettevõtte Van der Knaap Eesti OÜ esitatud lisandväärtuse andmete põhjal on Tuurapera turbatootmisalal kaevandamisel loodav lisandväärtus suurem kui arvutuslik kahju. Arvestades, et ala on juba kaevandamiseks avatud ning taotletavalt mäeeraldiselt on varasemalt juba kaevandatud, kaalutluse tulemusel leiab Keskkonnaamet, et loodusvara kasutus ei ole ilmselt raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt ei esine loa muutmisest keeldumise alust.

Kokkuvõtvalt on Tuurapera turbatootmisala taotluse puhul tegemist toimiva mäetööstusliku

piirkonna laienemisega, kust on otstarbekas varud ammendada ning alad seejärel korrastada.

Vastavalt ka strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Kaevandamise jätkamine juba avatud ja kaevandamisega rikutud maa-alal on keskkonnasäästlikum kui täiesti uute alade kasutusele võtmine.

3.4. Mõju kliimale

Järgnevalt on selgitatud kavandatud tegevusega kaasnevat mõju kliimale, kasutades analoogiana Soosaare III turbatootmisala KMH aruannet ("Soosaare III turbatootmisala töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne", töö nr 23/4607, OÜ Inseneribüroo STEIGER), leitav KMH registrist numbriga KMH00323.

Turbatootmisaladega seotud heited raporteeritakse rahvusvahelises kliimaaruandluses LULUCF sektori märgalade kategoorias. Tulenevalt LULUCFi määrusest (EL) 2018/841 on Euroopa Liit seadnud üldeesmärgi saavutada LULUCFi sektoris 2030. aastaks netosidumine 310 miljonit tonni CO_2 ekv ning Eesti riiklik eesmärk on LULUCF sektoris 2030. aastaks suurendada sidumist või vähendada heidet 434 kt CO_2 ekv võrra baasperioodi (2016–2018) keskmisega võrreldes.

Käesoleval juhul on tegu olemasoleva tegevuse jätkumisega, mille emissioonid (nii *on*- kui *off-site* emissioonid) sisalduvad juba olemasolevas kliimaaruandluses ja aastaste emissioonide suurenemist ei planeerita. Siiski moodustavad kavandatava tegevusega kaasnevad arvutuslikud kasvuhoonegaaside heited olulise osa nii turbasektori aastastest heidetest kui ka aastaks 2035 planeeritud Eesti kasvuhoonegaaside netoheite sihttasemest.

Peamiseks leevendusmeetmeks turbatootmisala puhul on oluline etapiviisiline turbatootmisala korrastamine väljakute ammendamise järgselt, mis vähendab ala *on-site* heidet. Arvutuslikku *off-site* heidet on võimalik vähendada vaid toodetavate turbakoguste vähendamisega. Kasvuhoonegaaside vähenemise prognooside tegemisel tuleb arvestada erinevate riskidega (sh majanduslikud, poliitilised), mis võivad kaasneda kliimaneutraalsuse poole liikumisega. Tuurapera turbatootmisala töötamisele, nagu ka kõikidele majandussektoritele tervikuna, võib edaspidi olla vajalik seada täiendavaid keskkonnatingimusi, mis tehnoloogianeutraalselt arvestavad kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärke, sh ajalist mõõdet (nt kehtestades keskkonnalubadega summaarse lubatud kasvuhoonegaaside heitkoguse vastavalt riiklikele vahe-eesmärkidele).

Kasvuhoonegaaside heite piiramise kohustuse olulised küsimused peab parima kättesaadava teadusinfo ja Eesti rahvusvaheliste kohustuste põhjal otsustama seadusandja. Selleks on aegsasti vaja kehtestada realistlik ja õiguslikult siduv etapiviisiline ja sektoripõhine heitekoguste jaotuskava kliimaneutraalsuse saavutamiseks. Käesoleva korralduse koostamise ajaks ei ole turbatootmise sektorile kehtestatud sektoripõhist etapiviisilist heitkoguste vähendamise kava. Heitekoguste kontrollimise üldised kliimaeesmärgid ei sea arendustele piiranguid jäiga arvulise

normina, sest niisuguste eesmärkide saavutamine ei sõltu vaid kavandatavast käitisest, vaid väga paljude tegevuste koosmõjust. Sektori- või käitisepõhiste konkreetsete arvuliste normide määramine on poliitiliste valikute küsimus.

Eesti on ühinenud rahvusvaheliste lepetega, et vähendada KHG emissiooni ja muuta tootmine keskkonnasõbralikumaks. Eestis tegutsevate turbatootjate andmetel võib soodsatel ilmastikuoludel planeerida turba toodanguks ligikaudu 150-200 t hektari kohta aastas (ligikaudu 1000 m^3 kaaluga 150-200 kg/m^3). Tuurapera turbatootmisala kehtivas keskkonnaloas on maksimaalne aastane tootmismaht 10 tuh t, mida piirab Põlva maakonna turba kaevandamise aastamäär (vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrusele nr 150 „Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“). Kui ilmastikuolud seda võimaldavad, on maksimaalse mahu määras turvast tootes võimalik kiiremalt maavaravaru ammendada ja ala varem korrastada.

Keskkonnaameti seisukoht

21.07.2024 muudeti määrust nr 87 ja selle lisas 1 ja 2 olevatest nimekirjadest jäeti välja terve hulk turbaalasid. Määruse nr 87 muutmise eelnõu seletuskirja kohaselt piiratakse muudatuste tulemusena uute turba kaevandamislubade andmist ning on märgitud, et määruse muutmine aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja Eesti keskkonnaeesmärkide täitmisele.

Ökosüsteemide hindamise juhendis on LULUCF eesmärke arvesse võetud kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenuse ehk mulla orgaanilise süsiniku varu väärtustamise kaudu. Kaalutluse põhimõte on, et mida kõrgema väärtusega on antud kohas kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenus, st mida rohkem on turbasse orgaanilist süsinikku talletunud, seda suurem on ökosüsteemiteenustele kaevandamisega tekkiv kahju ning seda olulisem on antud kohas vältida loodusliku turbaala maakatte muutumist tugevalt inimmõjuliseks kaevandamisalaks. Kuna Tuurapera turbamaardla on inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud, on Tuurapera turbatootmisalal turba tootmisega jätkamine põhjendatud nii kohaliku piirkonna sotsiaalmajandusliku arengu kui ka maavara säästliku kasutamise seisukohast. Lisaks on juba kuivendatud ja kuivendusest mõjutatud turbaalade lõpuni kaevandamisega võimalik vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, sest uusi turbaalasid ei avata - mida täielikumalt kasutatakse turbavarusid juba kasutusel olevatel aladel, seda vähem vajatakse turba tootmiseks uut pinda ja seda rohkem jääb soid looduslikku või looduslähedasse seisundisse.

3.5. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutlusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutlusõiguse alusel.

HMS § 3 lg 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas

volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lg 2). MaaPS § 56 lg 1 p 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

3.5.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

MaaPS § 49 lg 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Keskkonnaamet edastas Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa taotluse 22.02.2024 kirjaga nr DM-126696-8 Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 22.04.2024. Räpina Vallavalitsuse dokumendiregistris DELTA on Keskkonnaameti kiri registreeritud 22.02.2024 numbriga 6-2/2024/354-2.

Keskkonnaamet jätkas menetlust HMS § 16 lg 2 alusel, eeldades, et kui Räpina Vallavalitsus ei ole kooskõlastamisest määratud tähtajaks keeldunud ega tähtaega pikendanud, on kooskõlastus vaikimisi antud. Kohalikul omavalitsusel on õigus menetluse jooksul täiendavale arvamuse avaldamisele.

Keskkonnaamet edastas 11.12.2025 kirjaga nr DM-126696-22 taotlejale ja Räpina Vallavalitsusele Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha küsimiseks ja pikendas taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 24.01.2026.

Räpina Vallavalitsus saatis Keskkonnaametile 07.01.2026 e-kirja (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 07.01.2026 nr DM-126696-24), milles palus pikendada Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõju eelhinnangu ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõule seisukoha andmise tähtaega kuni 26.01.2026, kuna seisukoha andmine on Räpina Vallavolikogu pädevuses.

Keskkonnaamet nõustus 08.01.2026 kirjaga nr DM-126696-25 pikendama Räpina Vallavalitsusele arvamuse avaldamise tähtaega kuni 26.01.2026.

Dokumendi väljastamisega seotud probleemide tõttu edastas Räpina Vallavalitsus 13.04.2026 Keskkonnaametile Räpina Vallavolikogu 21.01.2026 otsuse nr 1-3/5 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.04.2026 nr DM-126696-30), milles Räpina Vallavolikogu otsustas järgmist:

1. *Toetada Keskkonnaameti seisukohta jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Van der Knaap Eesti OÜ Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele.*

2. *Kavandatav tegevus on kooskõlas Räpina valla kehtiva üldplaneeringuga, tingimusel, et järgitakse kõiki eelhinnangus toodud põhimõtteid.*
3. *Enne loa andmist tuleb esitada rohevõrgustiku eksperthinnang ning nende järeldustega tuleb loa andmisel arvestada.*

3.5.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu ning otsustanud 05.11.2026 dokumendiga nr DM-126696-49 Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotlusele jätta KMH algatamata. Eelhinnangus analüüsiti turbatootmisala tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjäreldusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tahkete peenosakeste häiring.

Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus järgmised keskkonnameetmed, millega tuleb loa muutmisel arvestada:

1. transpordi liikumisel tuleb vältida ülemäärase tolmu teket ning vajadusel kasta turbatootmisalal juurdepääsuteid;
2. turba tootmine ja laadimine tuleb peatada tugeva tuule korral (alates 12 m/s);
3. kui turbatootmisega kaasnevad mäeeraldise lähedal asuvate elamute elanike kaebused (käitajale, Keskkonnaametile, Terviseametile või kohalikule omavalitsusele) turbatootmise käigus tekkiva müra ja/või turbatolmu kohta, tuleb loa omanikul põhjendamatu viivituseta turbatootmisalalt levivat mürataset ja/või osakeste (PM_{10}) kontsentratsiooni lähima(te) elumaja(de)juures/ tootmisterritooriumi piiril mõõta. Mõõtmisi tohib teostada selleks vastavat akrediteeringut omav labor, mõõtmiste hetkel peab toimuma käitises tavapärane tootmistegevus ning mõõtmiste kestus peab olema piisav, et hinnata vastavust piirnormidele. Mõõtmised eelnevalt kooskõlastada Keskkonnaametiga ja tulemused esitada Keskkonnaametile 1 nädala jooksul pärast nende saamist mõõtjalt. Juhul kui müratase ja/või turbatolmu kontsentratsioon ületab mõõtmistulemuste põhjal kehtestatud piirnorme, tuleb loa omanikul leida põhjendamatu viivituseta võimalus mürataseme ja/või turbatolmu leviku vähendamiseks (nt tööaja reguleerimine, tuule suunaga arvestamine vmt);
4. suublatesse juhitava heljumi sisalduse vähendamiseks tuleb rajada kõikide kuivendusvee väljalaskude ette uued settebasseinid, mis arvestaksid suurenenud kuivendusvee kogustega. Settebasseinid tuleb projekteerida selliselt, et keskmine voolukiirus settebasseinides on alla 1 cm/s, mis tagab heljumi settimise settebasseinide põhja. Settebasseine tuleb puhastada regulaarselt vähemalt üks kord aastas;
5. vältimaks lekete tekkimist tootmisterritooriumil, tuleb remondi- ja hooldustöid teha selleks ettenähtud hooldusplatsil, kus on olemas vastavad vahendid reostuse koristamiseks või neutraliseerimiseks. Kui avariileke toimub turbatootmisalal, tuleb pinnasesse imbunud leke kiiresti likvideerida, toimetada kas hooldusplatsile või jäätmehoidlasse;
6. enne väljalaskme nr 1 kaudu Parma kraavi lisavee juhtimist tuleb koostada nõuetekohane projekt Maa- ja Ruumiameti väljastatud tehniliste tingimuste alusel;
7. turbatootmisala laiendamistööde mürarikkamad tegevused (raadamine, koorimine,

kaevamine) kalakotka püsielupaigale lähimal lahustükil on lubatud perioodil 01.09-14.03;

8. turbatootmisala osad tuleb korrastada etapiviisiliselt;
9. Tuurapera turbatootmisala põhjaosas oleva mineraalmaasaare ja ülejäänud turbatootmisala tuumala vahele tuleb loomade peamistesse liikumissuundadesse rajada truubid, et lihtsustada loomadele turbatootmisala väljakute ületamist;
10. kogu turbatootmisala laienduse ettevalmistamisel tuleb metsa raadamine ja sugekihi eemaldamine läbi viia väljaspool lindude pesitusperioodi. Laiendataval alal on lubatud metsa raadamine ja sugekihi eemaldamine perioodil 15.07-01.03. Kalakotka pesapuu vahetusläheduses tuleb lähtuda kalakotka pesitsuse kaitseks seatud tingimusest.

3.5.3. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

Kooskõlas HMS § 40 lõikega 1 küsis Keskkonnaamet taotlejalt ja kohalikult omavalitsuselt 10.09.2026 kirjaga nr DM-126696-42 arvamust või vastuväiteid keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõule. Räpina Vallavalitsus edastas Keskkonnaametile Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsuse nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 02.11.2026 dokumendina nr DM-126696-46), milles kohalik omavalitsus nõustus Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmisega Keskkonnaameti 10.09.2026 eelnõudes kavandatud ulatuses tingimuslikult.

Räpina Vallavolikogu seadis oma 28.10.2026 otsusega nr 1-3/36 järgmised tingimused:

1.1. keskkonnaloale kantakse KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu punktis 1.2 loetletud keskkonnameetmed (1.2.1–1.2.10);
1.2. keskkonnaloale jäetakse kehtiva loa nõuded kasutada kaasaegset, vähem müra ja vibratsiooni tekitavat ning tehniliselt korras tehnikat ja kasutada turba väljaveol veoautode koormakatteid;
1.3. loa omaja esitab elanike kaebuste alusel tehtud müra- ja osakeste mõõtmiste tulemused samal ajal Keskkonnaametiga ka Räpina Vallavalitsusele.

Kehtivale keskkonnaloale nr L.MK.PÕ-46024 on kantud kolm kõrvaltingimust:

1. *Turbatootmisalalt leviva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks kaasaegne tehnika, mis tekitab vähem müra, vibratsiooni ja on kütusesäästlikum. Kasutatavad masinad peavad olema tehniliselt korras.*
2. *Peatada turba tootmine ja laadimine tugeva tuule korral (alates 12 m/s). Võimalikku peenosakeste levimist teedele vältimiseks tuleb kasutada koormakatteid väljaveoks kasutatavate veoautode poolhaagistel.*
3. *Reostuse vältimiseks tuleb masinaid ja seadmeid tankida, remontida ja hooldada selleks ettenähtud hooldusplatsil. Enne masinatega tööle asumist tuleb veenduda nende korrasolekus.*

Kehtivale keskkonnaloale kantud kõrvaltingimus nr 1 jäetakse Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsusest nr 1-3/36 tulenevalt kehtima. Kehtivale keskkonnaloale kantud kõrvaltingimus nr 2 ja 3 on samasisulised eelhinnangus esitatud keskkonnameetmetega nr 1.2.2 ja nr 1.2.5. Lähtudes Räpina Vallavolikogu 28.10.2026 otsusest nr 1-3/36 täiendatakse eelhinnangus esitatud kõrvaltingimust nr 1.2.1 ning lisatakse tingimusele nõue kasutada turba väljaveol koormakatteid. Kehtivale loale kantud kõrvaltingimus nr 3 eemaldatakse muudetavalt kõrvaltingimuselt, kuna samasisuline, kuid täpsustatud tingimus kantakse muudetavale loale.

Eeltoodust tulenevalt korrigeerib Keskkonnaamet Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise otsuse eelnõus esitatud loale kantavaid kõrvaltingimusi järgmiselt:

1. turbatootmisalalt leviva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks kaasaegne tehnika, mis tekitab vähem müra, vibratsiooni ja on kütusesäästlikum. Kasutatavad masinad peavad olema tehniliselt korras;
2. transpordi liikumisel tuleb vältida ülemäärase tolmu teket ning vajadusel kasta turbatootmisalal juurdepääsuteid. Võimalikku peenosakeste levimist teedele vältimiseks tuleb kasutada koormakatteid väljaveoks kasutatavate veoautode poolhaagistel;
3. turba tootmine ja laadimine tuleb peatada tugeva tuule korral (alates 12 m/s);
4. kui turbatootmisega kaasnevad mäeeraldise lähedal asuvate elamute elanike kaebused (käitajale, Keskkonnaametile, Terviseametile või kohalikule omavalitsusele) turbatootmise käigus tekkiva müra ja/või turbatolmu kohta, tuleb loa omanikul põhjendamatu viivituseta turbatootmisalalt levivat mürataset ja/või osakeste (PM_{10}) kontsentratsiooni lähima(te) elumaja(de)juures/ tootmisterritooriumi piiril mõõta. Mõõtmisi tohib teostada selleks vastavat akrediteeringut omav labor, mõõtmiste hetkel peab toimuma käitises tavapärane tootmistegevus ning mõõtmiste kestus peab olema piisav, et hinnata vastavust piirnormidele. Mõõtmised eelnevalt kooskõlastada Keskkonnaametiga ja tulemused esitada Keskkonnaametile ja Räpina Vallavalitsusele 1 nädala jooksul pärast nende saamist mõõtjalt. Juhul kui müratase ja/või turbatolmu kontsentratsioon ületab mõõtmistulemuste põhjal kehtestatud piirnorme, tuleb loa omanikul leida põhjendamatu viivituseta võimalus mürataseme ja/või turbatolmu leviku vähendamiseks (nt tööaja reguleerimine, tuule suunaga arvestamine vmt);
5. suublatesse juhitava heljumi sisalduse vähendamiseks tuleb rajada kõikide kuivendusvee väljalaskude ette uued settebasseinid, mis arvestaksid suurenenud kuivendusvee kogustega. Settebasseinid tuleb projekteerida selliselt, et keskmine voolukiirus settebasseinides on alla 1 cm/s, mis tagab heljumi settimise settebasseinide põhja. Settebasseine tuleb puhastada regulaarselt vähemalt üks kord aastas;
6. vältimaks lekete tekkimist tootmisterritooriumil, tuleb remondi- ja hooldustöid teha selleks ettenähtud hooldusplatsil, kus on olemas vastavad vahendid reostuse koristamiseks või neutraliseerimiseks. Kui avariileke toimub turbatootmisalal, tuleb pinnasesse imbunud leke kiiresti likvideerida, toimetada kas hooldusplatsile või jäätmehoidlasse;
7. enne väljalaskme nr 1 kaudu Parma kraavi lisavee juhtimist tuleb koostada nõuetekohane projekt Maa- ja Ruumiameti väljastatud tehniliste tingimuste alusel;
8. turbatootmisala laiendamistööde mürarikkamad tegevused (raadamine, koorimine, kaevamine) kalakotka püsielupaigale lähimal lahustükil on lubatud perioodil 01.09-14.03;
9. turbatootmisala osad tuleb korrastada etapiviisiliselt;

10. Tuurapera turbatootmisala põhjaosas oleva mineraalmaasaare ja ülejäänud turbatootmisala tuumala vahele tuleb loomade peamistesse liikumissuundadesse rajada truubid, et lihtsustada loomadele turbatootmisala väljakute ületamist;
11. kogu turbatootmisala laienduse ettevalmistamisel tuleb metsa raadamine ja sugekihi eemaldamine läbi viia väljaspool lindude pesitusperioodi. Laiendataval alal on lubatud metsa raadamine ja sugekihi eemaldamine perioodil 15.07-01.03. Kalakotka pesapuu vahetuläheduses tuleb lähtuda kalakotka pesitsuse kaitseks seatud tingimusest.

3.6. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise taotluse avalikustamisel ettepanekuid ega vastuväiteid ei laekunud.

Tuurapera turbatootmisala keskkonnaloa nr L.MK.PÕ-46024 muutmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud. Eraisik K.K. saatis eelnõude avalikustamise järgselt 30.10.2026 Keskkonnaametile e-posti teel pöördumise (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.10.2026 dokumendina nr DM-126696-45).

Eraisik soovis teada, miks ei ole Tuurapera turbatootmisala laiendamisega seoses läbi viidud keskkonnamõju hindamist, leides, et see peaks olema kogu menetluse aluseks. Samuti viitas pöörduja Keskkonnaameti veebilehel avaldatud uuringule, mille kohaselt võivad kuivendussüsteemide uuendamine ja tööstusliku turbakaevanduse laiendamine mõjutada põhjavee taset. Pöörduja rõhutas vajadust põhjalikumalt
hinnata kavandatava tegevuse võimalikku mõju kohalike elanike salvkaevudele ning soovis teada, millal kavatseb ettevõte turbatootmisala taastada.

Keskkonnaamet vastas eraisiku pöördumisele 05.11.2026 kirjaga nr DM-126696-51 ning selgitas, et Keskkonnaamet on hinnanud Tuurapera turbatootmisala laiendamisega kaasnevaid mõjusid ning koostanud keskkonnamõju hindamise (*KMH*) eelhinnangu. Keskkonnaamet selgitas oma kirjas, et varasema KMH ja selle põhjenduste ning keskkonnaloa muutmise taotlusele koostatud KMH eelhinnangu alusel on käsitletud kõiki asjakohaseid võimalikke keskkonnamõjusid ja keskkonnaloa muutmiseks on piisavalt informatsiooni. Keskkonnaamet selgitas eraisikule saadetud kirjas ka KMH eelhinnangu olulisimaid järeldusi, turba kaevandamise mõju põhjaveele ja lähimatele salvkaevudele ning andis ülevaate Tuurapera turbatootmisala korrastamisega seotud asjaoludest.

3.7. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad loa omajale õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõte peab järgima *THS, AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS* ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnaalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Loa omaja meelespea“.

[1] Veekogumite koondseisundiinfo on kättesaadav https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo

(16.06.2026)

[2] Veekogumite koondseisundiinfo on kättesaadav https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo (16.06.2026)

[3] Kättesaadav: https://kliimaministeerium.ee/veemajanduskavad-2022-2027 (10.11.2025)

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. LHK projekt
3. LHK lisa - Tehnoloogilised kaardid - Tuurapera_plokkskeem.jpg
4. LHK lisa - Käitise asukoha kaart sobivas, kuid mitte väiksemas kui 1:20 000 mõõtkavas - Joonis_1._Kaitise_asukoha_kaart_Tuurapera.pdf
5. LHK lisa - Heiteallikate asendiplaan või koordinaatidega skeem, kuid mitte väiksemas kui 1:5000 mõõtkavas - Joonis_2._Heiteallikate_asendiplaan_Tuurapera.pdf
6. LHK lisa - Müraallikate kaart koos müratasemega - Joonis_3._Paevane_murakaart_Tuurapera.pdf
7. LHK lisa - Manused - Airviro_hajumispildid_Tuurapera_01.2026.rar
8. Tuurapera turbatootmisala mäeeraldise plaan
9. Tuurapera turbatootmisala geoloogilised läbilõiked
10. Tuurapera turbatootmisala korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Maa- ja Ruumiamet, Räpina Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo

Silja Jakobi
vanemspetsialist
veeosakond

Evely Mälton
vanemspetsialist
välisõhubüroo